



Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής «Ε.Π. του ΚΠΣ 2000-2006, του ΕΣΠΑ και λοιπών συγχρηματοδοτούμενων
Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

«Τελικά αποτελέσματα της έρευνας – Σύνθεση πορισμάτων – Συμπεράσματα & προτάσεις πολιτικής»

Στο πλαίσιο του Έργου:

«Πορνεία & παράνομη διακίνηση και εμπορία γυναικών με
σκοπό τη σεξουαλική/οικονομική εκμετάλλευση (trafficking)
στην Ελλάδα»



Εκπόνηση:

CMT Prooptiki
CONSULTING MANAGEMENT TRAINING



<http://www.epdm.gr/>



www.espa.gr



www.europa.eu

Απρίλιος 2015

Περιεχόμενα

1. Βία κατά των γυναικών και trafficking	4
1.1 Εισαγωγή	4
1.2 Υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο φορείς αρωγής στην Ελλάδα	6
1.3 Φορείς αρωγής στην Ελλάδα	7
2. Έρευνα σε εκπροσώπους θεσμικών φορέων, μεταναστευτικών κοινοτήτων και κοινωνίας των πολιτών	10
2.1 Έρευνα σε εκπροσώπους Θεσμικών Φορέων/Ανεξάρτητων Αρχών/ Διεθνών Οργανισμών.....	11
2.2 Έρευνα σε εκπροσώπους μεταναστευτικών κοινοτήτων.....	13
2.3 Έρευνα σε εκπροσώπους της Κοινωνίας των Πολιτών	13
3. Έρευνα σε εκδιδόμενες γυναίκες και πελάτες των υπηρεσιών τους	16
3.1 Έρευνα σε εκδιδόμενες	16
3.2 Έρευνα σε πελάτες εκδιδόμενων γυναικών	19
4. Έρευνα σε διαδίκτυο, ημερήσιο και περιοδικό τύπο	22
4.1 Έρευνα σε ημερήσιο και περιοδικό τύπο	22
4.2 Έρευνα σε ημερήσιο και περιοδικό τύπο	23
5. Έρευνα αναφορικά με τις άδειες εκδιδόμενων επ' αμοιβή προσώπων (γυναικών) και εγκατάστασης/λειτουργίας οίκων ανοχής	24
6. Συμπεράσματα αναφορικά με τις διαστάσεις του φαινομένου της πορνείας και του trafficking στην Ελλάδα	27
7. Προτάσεις για τον σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών, καθώς και για την εφαρμογή κρίσιμων δράσεων που θα οδηγήσουν στην άμβλυση του φαινομένου της πορνείας και του trafficking	31

Εισαγωγή

Η παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων με σκοπό την οικονομική/ σεξουαλική εκμετάλλευση συγκροτεί το πεδίο μιας σύγχρονης μορφής δουλείας, που περιλαμβάνει την πάσης φύσης εκμετάλλευση και εμπορευματοποίηση του ανθρώπινου σώματος, αποτελώντας έτσι μία από τις πιο προσοδοφόρες επιχειρήσεις στον κόσμο, μετά το εμπόριο όπλων και ναρκωτικών. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του ΟΗΕ, η Ελλάδα είναι μια από τις βασικές χώρες που διακινούνται θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Το έργο «Πορνεία & παράνομη διακίνηση και εμπορία γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική/ οικονομική εκμετάλλευση (trafficking) στην Ελλάδα», και ειδικότερα η παρούσα μελέτη εστιάζει, αφενός στην αποτύπωση του φαινομένου της πορνείας και της παράνομης διακίνησης και εμπορίας γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική/οικονομική εκμετάλλευση (trafficking) - υπό τη σημερινή του μορφή και διάσταση, καθώς και στην αποτίμηση των πολιτικών που εφαρμόστηκαν και, αφετέρου, στη διαμόρφωση διορθωτικών προτάσεων παρέμβασης.

Ειδικότερα, η ερευνητική μελέτη αποσκοπεί, κατά κύριο λόγο, στη συλλογή, καταγραφή και διάδοση κάθε διαθέσιμης και, κατά το δυνατόν αντλούμενης, πληροφορίας σχετικής με το αντικείμενο της έρευνας. Στο πλαίσιο αυτό, διερευνώνται οι διαστάσεις, οι παράγοντες ανάπτυξης, οι επενέργειες και οι συνέπειες του φαινομένου, οι συνθήκες υπό τις οποίες εκδηλώνεται, οι ανάγκες και το προφίλ των εκδιδομένων γυναικών, όπως και των πελατών – χρηστών των υπηρεσιών τους, οι πολιτικές παρέμβασης, οι υπηρεσίες και οι δομές που δρουν στο σχετικό πεδίο, καθώς και οι απόψεις όλων των εμπλεκόμενων μερών που ασχολούνται με το αντικείμενο.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, η ερευνητική μελέτη προχώρησε στη διεξαγωγή ποσοτικών και ποιοτικών ερευνών οι οποίες αφορούν σε:

- Διεξαγωγή ομάδων εστιασμένης συζήτησης (focus group) με θεσμικούς φορείς, διεθνείς οργανισμούς, μεταναστευτικές κοινότητες και οργανώσεις – συλλογικότητες της ευρύτερης κοινωνίας των πολιτών,
- Διενέργεια ατομικών συνεντεύξεων σε εκπροσώπους και υπευθύνους σε επιλεγμένους φορείς
- Διενέργεια ημι-δομημένων συνεντεύξεων σε εκδιδόμενες γυναίκες και σε αποδέκτες των υπηρεσιών τους (πελάτες)
- Καταγραφή και ανάλυση δημοσιευμάτων σε περιοδικό, ημερήσιο και εβδομαδιαίο τύπο, καθώς επίσης και αγγελιών και λοιπών αναφορών στο διαδίκτυο σχετικών με το φαινόμενο.

Τέλος, η έρευνα συμπεριέλαβε την ανάλυση του υφιστάμενου νομικού και θεσμικού πλαισίου, αλλά και των διεθνών Καταστατικών Χαρτών και στρατηγικών κατευθύνσεων, όπως επίσης και σχετική ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία.

Παρατίθεται συνοπτική περιγραφή των αποτελεσμάτων του συνολικού έργου, που παρουσιάζονται στις εξής ενότητες:

- I. Βία κατά των γυναικών και trafficking: εισαγωγικά στοιχεία – Θεσμικό πλαίσιο
- II. Έρευνα σε εκπροσώπους θεσμικών φορέων, μεταναστευτικών κοινοτήτων και κοινωνίας των πολιτών
- III. Έρευνα σε εκδιδόμενες γυναίκες και πελάτες των υπηρεσιών τους
- IV. Έρευνα στον τύπο και το διαδίκτυο
- V. Έρευνα ως προς τις άδειες εκδιδομένων γυναικών και λειτουργίας οίκων ανοχής
- VI. Προτάσεις για το σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών, καθώς και για την εφαρμογή κρίσιμων δράσεων που θα οδηγήσουν στην άμβλυση του φαινομένου του trafficking.

1. Βία κατά των γυναικών και trafficking

1.1 Εισαγωγή

Ως ορισμός της βίας κατά των γυναικών αναφέρεται κατωτέρω ο ορισμός που υιοθετήθηκε το 1995 στην 4η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών και αναφέρεται στις παραγράφους 113 και 118 της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου¹.

Ο όρος «βία κατά των γυναικών» περιλαμβάνει κάθε πράξη βίας που στηρίζεται στο φύλο και έχει ως αποτέλεσμα ή είναι δυνατό να έχει ως αποτέλεσμα, τη σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέτοιων πράξεων, τον εξαναγκασμό ή την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας είτε αυτό προκύπτει στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή (παρ. 113).

Στην πλατφόρμα για δράση της **Συνδιάσκεψης του Πεκίνου το 1995**², αναγνωρίστηκε ότι η βία αποτελεί καταπάτηση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και εμποδίζει την ισότητα, την ανάπτυξη και την ειρήνη. Η διακήρυξη του Πεκίνου ξεχωρίζει δώδεκα κρίσιμους τομείς και προσδιορίζει τους μακροπρόθεσμους στόχους και τις αντιλήψεις, οι οποίες θα πρέπει να υιοθετηθούν από τις εθνικές κυβερνήσεις, τον ΟΗΕ, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και τον ιδιωτικό τομέα, έτσι ώστε να υπάρξει ουσιαστική βελτίωση της κατάστασης σε παγκόσμιο επίπεδο. Παράλληλα, έχει επισημανθεί ότι οι προσπάθειες για την ανάπτυξη προληπτικών μεθόδων καταπολέμησης της βίας που συνδέεται με το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων για σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση πρέπει να έχουν **μόνιμο και συστηματικό χαρακτήρα**.

Ο επίσημος ορισμός του trafficking αντλείται διεθνώς από το **«Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για την Αποτροπή Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης διακίνησης Προσώπων με σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών»** και αφορά τη στρατολόγηση, μεταφορά, μετακίνηση, εγκατάσταση, ή παραλαβή προσώπων, μέσω απειλής, ή χρήσης βίας, ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, της απαγωγής, του δόλου, της εξαπάτησης, της κατάχρησης της δύναμης, της κατάχρησης μιας τρωτής ή ευάλωτης θέσης, της προσφοράς ή της αποδοχής οικονομικού ή άλλου οφέλους για την επίτευξη της σύμφωνης γνώμης ενός προσώπου το οποίο ασκεί έλεγχο ή εξουσία επί άλλου προσώπου για το σκοπό της εκμετάλλευσης.

Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει την εκμετάλλευση της πορνείας ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την εξαναγκαστική εργασία, ή παροχή υπηρεσιών, τη διαμόρφωση συνθηκών σκλαβιάς, ή τη λήψη σωματικών οργάνων. Ο ορισμός αυτός είναι γνωστός ως **«Πρωτόκολλο του Palermo» (2000) ή «Πρωτόκολλο του Trafficking»**.

Η παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων με σκοπό την οικονομική/ σεξουαλική εκμετάλλευση συγκροτεί το πεδίο μιας σύγχρονης μορφής δουλείας, που περιλαμβάνει την πάσης φύσης εκμετάλλευση και εμπορευματοποίηση του ανθρώπινου σώματος, αποτελώντας

¹ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, διαθέσιμο στο: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/violence.htm>

² Διακήρυξη του Πεκίνου και την Πλατφόρμα Δράσης που εγκρίθηκε στο Πεκίνο στις 15 Σεπτεμβρίου 1995 από την Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Γυναίκα : « Δράση για Ισότητα, Ανάπτυξη και Ειρήνη ».

έτσι μία από τις πιο προσοδοφόρες «επιχειρήσεις» στον κόσμο, μετά το εμπόριο όπλων και ναρκωτικών.³

Εν ολίγοις, η εμπορία ανθρώπων (trafficking in human beings) είναι ένας σύγχρονος όρος που αποδίδεται σε ένα φαινόμενο που συναντάται, από τις απαρχές της ανθρώπινης ιστορίας: τη δουλεία. Η χαρτογράφηση του πεδίου της, εγείρει ερωτήματα σχετικά με το ποιοι, πώς, γιατί, πόσοι και που διακινούνται, γίνονται αντικείμενο εμπορίας και συνεχούς εκμετάλλευσης, δημιουργώντας μια εικόνα, η οποία όσο ευκρινέστερη γίνεται τόσο συνθετότερη αναδεικνύεται.

Αναφορικά με την καταπολέμηση του φαινομένου σε διεθνές επίπεδο, ο ΟΗΕ προχώρησε στην υιοθέτηση της **Διεθνούς Σύμβασης κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος στις 12.12.2000 στο Παλέρμιο της Ιταλίας**⁴.

Στην παραπάνω Σύμβαση προσαρτήθηκαν τρία Πρωτόκολλα,

- α) το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης Προσώπων, ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών,
- β) το Πρωτόκολλο Κατά της Λαθραίας Μετακίνησης Μεταναστών, από τη Γη, τη Θάλασσα και τον Αέρα, και
- γ) το Πρωτόκολλο κατά της Παράνομης Κατασκευής και Διακίνησης Πυροβόλων Όπλων, Τμημάτων και Συστατικών τους και Πυρομαχικών.

Τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης προχώρησαν στις 17.05.2005 στην υιοθέτηση της Σύμβασης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων με βασικό σκοπό την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την αρωγή των θυμάτων αυτής της μορφής οργανωμένου εγκλήματος. Μεγάλο μέρος του κειμένου της Σύμβασης αφορά στην υιοθέτηση μέτρων προστασίας και προώθησης της ισότητας των δικαιωμάτων των θυμάτων. Έτσι, προβλέπεται η στελέχωση των αρμόδιων εθνικών αρχών με κατάλληλα εκπαιδευμένα και ικανά άτομα για την αναγνώριση και αρωγή των θυμάτων, η συνεργασία μεταξύ των αρχών, καθώς και με εθνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις για την υποστήριξη των θυμάτων.

Ειδικά μέτρα προστασίας προβλέπονται επίσης, σε περίπτωση **εντοπισμού ασυνόδευτων ανηλίκων θυμάτων**. Με βάση τα ανωτέρω, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που αναγνωρίζονται ως θύματα δε θα πρέπει σε καμία περίπτωση να τιμωρούνται ως παραβάτες της μεταναστευτικής νομοθεσίας, αλλά αντιθέτως να διασφαλίζεται από μέρους των αρμοδίων εθνικών αρχών η προστασία και αρωγή τους, η πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας και η ένταξή τους στο εκάστοτε σύστημα κοινωνικών παροχών. Το ανωτέρω συμβατικό κείμενο αποτελεί μέχρι σήμερα το πιο σημαντικό νομοθέτημα σε περιφερειακό επίπεδο και πολλές από τις χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν ήδη προχωρήσει στην κύρωσή του. Δεδομένης της σπουδαιότητάς της ως διεθνούς κειμένου, είναι επιβεβλημένη η κύρωσή της από το σύνολο των κρατών μελών.

³ United Nations Children's Fund/United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights/Organization for Security and Cooperation in Europe-Office for the Democratic Institutions and Human Rights (UNICEF/UNOHCHR/OSCE-ODIHR), *Trafficking in Human Beings in Southeastern Europe*, UNICEF, June 2002, σ. Xiii, text at:

http://www.unicef.org/ceecis/Trafficking_Report.2005.pdf#search=%22Trafficking%20in%20Human%20Beings%20in%20Southeaster%20Europe.%22

⁴ United Nations Convention Against Transnational Organised Crime, U.N. GAOR, 55th Session, Annex 1, Agenda Item 105, at 25, U.N. Doc A/55/383 (2000).

Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του ΟΗΕ, η Ελλάδα είναι μια από τις βασικές χώρες που διακινούνται θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Τα θύματα προέρχονται κυρίως από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, των Βαλκανίων και της Αφρικής. Οι γυναίκες αυτές εγκλωβίζονται είτε κυριολεκτικά επειδή οι σωματέμποροι τις κρατούν κλειδωμένες στα σπίτια είτε με άλλα μέσα όπως η κατάσχεση των ταξιδιωτικών τους εγγράφων ή απειλές εναντίον τους ή ενάντια των οικογενειών τους. Από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 εμφανίστηκε και το αποκαλούμενο happy (χαρούμενο) trafficking. Με στόχο να συγκαλυφθεί η εγκληματική δραστηριότητα των κυκλωμάτων και οι ίδιοι να προστατευθούν από τυχόν δίωξή τους, που θα μπορούσε να προέλθει από εμφανή σημάδια σωματικής κακοποίησης, εστιάζουν πλέον σε μεγάλο βαθμό στην ψυχολογική βία.

Στην Ελλάδα σήμερα, βάσει των στοιχείων που δίνονται από την Ελληνική Αστυνομία, δρουν δύο δίκτυα διεθνούς σωματεμπορίας:

- Το πρώτο διακινεί γυναίκες και παιδιά από χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, και μάλιστα από χώρες που πλέον είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και έτσι αυξάνεται το trafficking εσωτερικά στην Ε.Ε και
- Το δεύτερο έχει αναλάβει τη διακίνηση γυναικών από χώρες της Αφρικής.

Το 2013 καταγράφηκαν 142 δράστες εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας. Από αυτό το νούμερο 119 ήταν άντρες και 23 γυναίκες. Το μεγαλύτερο ποσοστό των δραστών το 2013 ήταν ελληνικής καταγωγής (44) και κυρίως άντρες (41) ενώ υπήρχαν και γυναίκες (3). Από τους δράστες τα 26 άτομα κατηγορήθηκαν για σεξουαλική εκμετάλλευση, τα 13 για εργασιακή εκμετάλλευση και τα 5 και για τα δύο. Ακολουθεί η Βουλγαρία (34) με άντρες (26) και γυναίκες (8). Τα 17 άτομα κατηγορήθηκαν για σεξουαλική εκμετάλλευση, τα 5 για εργασιακή εκμετάλλευση και τα 12 για επαιτεία. Ο Άγιος Δομίνικος είχε 12 άντρες δράστες και κατηγορήθηκαν για εργασιακή και σεξουαλική εκμετάλλευση στα θύματα.

1.2 Υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και φορείς αρωγής στην Ελλάδα

Με το ν. 3875/2010⁵ κυρώθηκε επίσημα το Πρωτόκολλο του ΟΗΕ για την Πρόληψη, Καταστολή, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης Προσώπων, ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών, το οποίο αποτελεί το σημαντικότερο διεθνές κείμενο αναφορικά με την καταπολέμηση του φαινομένου. Η διάταξη του άρθρου 9 του Ν.3875/2010 ορίζει ότι κατά την ποινική διαδικασία για τις αξιόποινες πράξεις εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας μπορεί να λαμβάνονται μέτρα για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό του θύματος αυτών των πράξεων. Τα μέτρα αυτά μπορεί να είναι η φύλαξη με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό της αστυνομίας, η κατάθεση με χρήση ηλεκτρονικών μέσων ηχητικής και οπτικής ή μόνο ηχητικής μετάδοσής της, η μη αναγραφή στην έκθεση εξέτασης του ονόματος, του τόπου γέννησης, κατοικίας και εργασίας, του επαγγέλματος και της ηλικίας, που διατάσσονται με αιτιολογημένη διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών, η μεταβολή των στοιχείων ταυτότητας, η μετεγκατάσταση σε άλλες χώρες, καθώς και η μετάθεση ή μετάταξη ή απόσπαση για αόριστο χρονικό διάστημα, με δυνατότητα ανάκλησής της, των δημοσίων υπαλλήλων, που αποφασίζονται κατά παρέκκλιση από τις κείμενες διατάξεις από τους αρμόδιους Υπουργούς ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών.

⁵ ΦΕΚ Α' 158, 20.09.2010.

Με το ν. 4216/2013⁶ κυρώθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων, γεγονός που αποτελεί ιδιαίτερα θετική εξέλιξη, καθώς ακολουθείται μια **νέα συνολική ανθρωποκεντρική προσέγγιση**, η οποία αναγνωρίζει ρητά ότι η εμπορία ανθρώπων αποτελεί πρωτίστως κατάφωρη παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, αποτελεί δε το σημαντικότερο περιφερειακό κείμενο προστασίας και αρωγής των θυμάτων. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι περιέχονται διατάξεις σχετικά με τη δυνατότητα αποζημίωσης των θυμάτων από τις αρχές των συμβαλλομένων κρατών (άρθρο 15), ενώ ειδικά μέτρα προβλέπονται για τα παιδιά – θύματα καθώς και για τους ασυνόδευτους ανήλικους, όπως λ.χ. ο ορισμός επιτρόπου, η τεκμηρίωση της ταυτότητας και ο εντοπισμός της οικογένειας.

Επίσης, η Ελλάδα προχώρησε στην ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/36/ΕΚ⁷ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων η οποία αντικατέστησε την απόφαση-πλαίσιο της Ε.Ε. 2002/629. Στο συγκεκριμένο νομικό κείμενο επισημαίνεται ως στόχος η σθεναρή πρόληψη, δίωξη και προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων. Αναγνωρίζεται η ιδιαίτερη ευαλωτότητα των παιδιών και επισημαίνεται η ανάγκη λήψης μέτρων με γνώμονα την προάσπιση των συμφερόντων τους. Στα μέτρα πρόληψης του φαινομένου τονίζεται, μεταξύ άλλων, η **ποινικοποίηση της χρήσης των υπηρεσιών των θυμάτων**, ενώ προβλέπεται η **σύσταση Γραφείου Εθνικού Εισηγητή** για την εκπόνηση, το συντονισμό και την εφαρμογή εθνικής στρατηγικής στην αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων στα επίπεδα της πρόληψης, της καταστολής και της δίωξης των δραστών, καθώς και της προστασίας των θυμάτων εμπορίας, το οποίο υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εξωτερικών (άρθρο 6). Με τον Ν. 4198/2013 που ενσωμάτωσε την ανωτέρω οδηγία προστέθηκε η διάταξη του άρθρου 226 Β Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Σημαντικό, τέλος, βήμα για την εξέλιξη της νομολογίας των ποινικών δικαστηρίων της χώρας αναφορικά με τον τρόπο μεταχείρισης των αλλοδαπών γυναικών από τις δικαστικές αρχές, αποτέλεσε η υπ' αριθ. 2618/2007 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, όπου για πρώτη φορά στην Ελλάδα τα θύματα της σωματεμπορίας αθώωθηκαν από τις εξής κατηγορίες:

- 1) Παράνομη επ' αμοιβή έκδοση, ήτοι χωρίς να κατέχουν πιστοποιητικό άσκησης επαγγέλματος και χωρίς να υποβάλλονται στους ελέγχους που προβλέπονται από το άρθρο 2 παρ.1 ν. 2734/1999, και
- 2) παράνομη είσοδος στην Ελλάδα, ήτοι χωρίς να υποβληθούν στις απαραίτητες διατυπώσεις.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η χώρα μας διαθέτει πλέον ένα σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για την καταστολή του φαινομένου και για την προστασία των θυμάτων, προσαρμοσμένο στις επιταγές της ενωσιακής νομοθεσίας. Κρίσιμο ωστόσο παραμένει το ζήτημα της έγκαιρης και αποτελεσματικής εφαρμογής των σχετικών διατάξεων από τις αρχές, καθώς η πρακτική ενασχόληση με το αντικείμενο, αλλά και τα ευρήματα της παρούσας μελέτης δείχνουν ότι τίθεται ζήτημα εφαρμογής της νομοθεσίας.

1.3 Φορείς αρωγής στην Ελλάδα

⁶ ΦΕΚ Α' 266, 17.12.2013

⁷ Ν. 4198/2013, ΦΕΚ Α' 215, 11-10-2013.

Στην Ελλάδα σήμερα λειτουργεί το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων στο Υπουργείο Εξωτερικών, και θεσμοθετείται ως Εθνικός Συντονιστικός Μηχανισμός με στόχο τη συστηματική συνεργασία με το Γραφείο Συντονισμού και Δράσης της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων. Με τη δημιουργία του Γραφείου, η Ελλάδα μετέχει ενεργά στην παγκόσμια καταπολέμηση του σύγχρονου δουλεμπορίου, συνεπικουρώντας φορείς που προάγουν τη μηδενική ανοχή στην εκμετάλλευση και εμπορία ανθρώπων, έχοντας ως βασική ευθύνη την ολοκλήρωση του Εθνικού Συστήματος Αναφοράς για την αναγνώριση θυμάτων, τη δημιουργία Εθνικής Βάσης Δεδομένων, την εκπαίδευση φορέων και την εμβάθυνση της συνεργασίας με όσους δραστηριοποιούνται στον τομέα της ευαισθητοποίησης του κοινού.

Κεντρικός Επιχειρησιακός Συντονιστής του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς είναι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Σύμφωνα με το Ν.3064/02 και Π.Δ. 233/03 ορίζεται το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α) ως ο κύριος φορέας παροχής αρωγής και φιλοξενίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Επιπλέον, με τα θύματα σωματεμπορίας ασχολούνται και πολλοί κρατικοί φορείς:

- Το Υπουργείο Εσωτερικών επικεντρώνει τη διοικητική στήριξη των θυμάτων μέσω της αδειοδότησης του, που εξασφαλίζει την πρόσβαση στην αγορά της εργασίας, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση.
- Το Υπουργείο Εξωτερικών καλύπτει όλο το φάσμα της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων (πρόληψη, προστασία, καταστολή)
- Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, το οποίο περιλαμβάνει την πρόληψη και την καταστολή κάθε εγκληματικής πράξης που λαμβάνει χώρα στη θάλασσα.

Παράλληλα, δραστηριοποιείται η Γενική Γραμματεία Ισότητας, ενώ ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ), συντονίζει τις δράσεις σχετικά με την πρόληψη, την προστασία και τον επαναπατρισμό των θυμάτων σωματεμπορίας,

Επίσης, με τα θύματα σωματεμπορίας ασχολούνται κυρίως Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις με παρεμβάσεις στο δρόμο (street work), σε συμβουλευτικό επίπεδο, με την παροχή φιλοξενίας σε δομές που λειτουργούν, αλλά και γενικότερα με όλα τα στάδια από τον εντοπισμό μέχρι και την προστασία, αλλά και τη νομική διαδικασία. Κάποιες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις δραστηριοποιούνται μέσω στοχευόμενων προγραμμάτων και παρεμβάσεων για θύματα διεθνικής σωματεμπορίας και κάποιες άλλες έρχονται σε επαφή ή αποτελούν σημεία υποδοχής πρώτης γραμμής μεταναστευτικών ροών που δύναται να έρθουν σε επαφή. Παράλληλα, οι φορείς δραστηριοποιούνται στην άσκηση πίεσης και διεκδίκησης δικαιωμάτων (advocacy).

Συγκεκριμένα, αναφέρονται βασικοί φορείς υποστήριξης:

- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης: Άμεση Παρέμβαση, Φιλοξενία- Στέγαση, Ψυχο-κοινωνική στήριξη, Νομική Συμβουλευτική
- Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης: Επαναπατρισμός, Υπηρεσίες Προστασίας
- Γενική Γραμματεία Ισότητας: Φιλοξενία- Στέγαση, Ψυχο-κοινωνική στήριξη, Καμπάνιες Ενημέρωσης, Έρευνα
- Α21: Εντοπισμός, Άμεση Παρέμβαση, Φιλοξενία- Στέγαση, Ψυχο-κοινωνική στήριξη, Νομική Συμβουλευτική/ Εκπροσώπηση, Προώθηση στην αγορά εργασίας, Διεκδίκηση, Καμπάνιες Ενημέρωσης

- PRAKSIS: Εντοπισμός- Street Work, Άμεση Παρέμβαση, Φιλοξενία- Στέγαση, Ιατρική στήριξη, Φαρμακευτική Στήριξη, Ψυχο-κοινωνική στήριξη, Νομική Συμβουλευτική, Προώθηση στην αγορά εργασίας, Καμπάνιες Ενημέρωσης, Έρευνα
- Γιατροί Του Κόσμου: Ιατρική στήριξη, Φαρμακευτική Στήριξη, Ψυχο-κοινωνική στήριξη
- Γιατροί Χωρίς Σύνορα: Διαδικασίες Monitoring, Έρευνα
- Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης: Φιλοξενία- Στέγαση, Ψυχο-κοινωνική στήριξη
- Act Up Hellas: Εντοπισμός- Street Work, Ιατρική στήριξη, Ψυχο-κοινωνική στήριξη, Νομική Συμβουλευτική
- Μετά-δραση: Διερμηνεία
- Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Μεταναστών και Προσφύγων: Νομική Συμβουλευτική/ Εκπροσώπηση
- Διεθνής Εταιρεία Στήριξης Οικογένειας: Φιλοξενία- Στέγαση, Ψυχο-κοινωνική στήριξη, Προώθηση στην αγορά εργασίας
- «Νέα Ζωή» Κινητή Μονάδα για θύματα trafficking: Ψυχο-κοινωνική στήριξη, Προώθηση στην αγορά εργασίας
- Άρσις- Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων: Ψυχο-κοινωνική στήριξη, Νομική Συμβουλευτική, Προώθηση στην αγορά εργασίας
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες: Νομική Συμβουλευτική/ Εκπροσώπηση
- The No project: Καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, υποστήριξη

Παράλληλα, λειτουργούν οι εξής **Τηλεφωνικές Γραμμές ΣΟΣ**:

- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων: Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900 (αστική χρέωση)
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης: Τηλεφωνική γραμμή άμεσης κοινωνικής βοήθειας 197 (δωρεάν κλήσεις)
- PRAKSIS, Τηλεφωνική γραμμή : 8001111600 (δωρεάν από σταθερό) & 2108250600 (κλήσεις από κινητό)
- A21: Τηλεφωνική γραμμή άμεσης βοήθειας: 1109 (Πανελλαδικής εμβέλειας σε 170 γλώσσες, 24ωρης λειτουργίας, αστική χρέωση)
- Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής/ Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων: 2106476826
- Διεύθυνση Ασφάλειας Θεσσαλονίκης/ Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων: 2310 388 366, 231 388 363
- Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης Γραμμή SOS: 2109700814
- Χαμόγελο του Παιδιού, Τηλεφωνική γραμμή SOS: 1056 (δωρεάν κλήσεις)
- Act Up Hellas: 2103305500

2. Έρευνα σε εκπροσώπους θεσμικών φορέων, μεταναστευτικών κοινοτήτων και κοινωνίας των πολιτών

Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, πριν την υλοποίηση των ομάδων εστιασμένης συζήτησης, προηγήθηκε μία χαρτογράφηση υπηρεσιών, δομών και γενικότερα των φορέων δημόσιων, ιδιωτικών, ανεξάρτητων, ΜΚΟ, Γυναικείων Οργανώσεων, μεταναστευτικών κοινοτήτων, που αποτελούν και τους βασικούς φορείς-κλειδιά (key stakeholders) για το φαινόμενο που διερευνάται. Αναφορικά με την υλοποίηση της συζήτησης, επελέγη η εξής μεθοδολογία: σχεδιασμός ερωτήσεων για την έναρξη της συζήτησης (οδηγός συζήτησης), εισαγωγικές ερωτήσεις, μεταβατικές, συμπερασματικές και ερωτήσεις κλειδιά. Μετά τη διεξαγωγή των ομάδων εστιασμένης συζήτησης ακολουθεί η ανάλυση των αποτελεσμάτων τους. Πρόκειται για μία αποτελεσματική κωδικοποίηση των αποτελεσμάτων. Η εγκυρότητα, η διάκριση, η διασταύρωση δεδομένων, η αναπαράσταση και η ερμηνεία αποτελούν μέρος της όλης διαδικασίας.

Οι ομάδες εστιασμένης συζήτησης έγιναν με θεσμικούς φορείς/ ανεξάρτητες αρχές/ διεθνείς οργανισμούς, μεταναστευτικές κοινότητες και οργανώσεις – συλλογικότητες της ευρύτερης κοινωνίας των πολιτών, καθώς και ορισμένες ατομικές συνεντεύξεις με πρεσβείες και άλλους οργανισμούς που δεν προβλέπονταν στον αρχικό σχεδιασμό. Στην πορεία υλοποίησης του έργου και προκειμένου να υπάρχει ακόμα πληρέστερη πληροφορία και συσχετισμός δεδομένων, επιλέχθηκε να γίνουν και συνεντεύξεις/ συναντήσεις με εκπροσώπους των πρεσβειών από Γαλλία και Ολλανδία, συζητώντας τα επιμέρους μοντέλα λειτουργίας στις χώρες τους. Τέλος, εξαιτίας της αδυναμίας προσέλευσης κάποιων εκ των οργανισμών στις προγραμματισμένες ομάδες εστιασμένης συζήτησης, δόθηκε η δυνατότητα και ατομικών συνεντεύξεων/ συζητήσεων.

Η περιοχή υλοποίησης ήταν η Αθήνα. Συνολικά συμμετείχαν στα focus group ή σε ατομικές συνεντεύξεις οι εξής φορείς: Α21, Δ/ση Ασφάλειας Αττικής/ Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και Εμπορίας Ανθρώπων/ Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων, Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων, Υπουργείο Εξωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, ΓΓΦ Τηλεφωνική Γραμμή SOS, ΓΓΦ Συμβουλευτικό κέντρο, Γραφείο Ψυχοκοινωνικής Στήριξης και Ψυχοθεραπευτικών Παρεμβάσεων, ΚΕΕΛΠΝΟ, Διεύθυνση Αντεγκληματικής Πολιτικής Υπουργείου Δικαιοσύνης/ Σύνδεσμος Υπουργείου Δικαιοσύνης για το Trafficking, Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας, Υπουργείο Υγείας, Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υγείας Δήμου Αθηναίων, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού ΑΠΘ, Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος- ΣΚΛΕ, Τμήμα Υποδοχής Διεύθυνσης Κοινωνικών Παρεμβάσεων του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Γραφείο Ελλάδας, Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, Act Up, Άρσις, Γιατροί του Κόσμου, Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Ελληνική Αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Lobby Γυναικών, Μετάδραση, Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα των Μεταναστών και Προσφύγων, The No Project, Πρεσβεία Γαλλίας, Πρεσβεία Ολλανδίας, ΑΡΩΓΗ, Almasar, Ένωση Αφρικανών Γυναικών, Generation 2.0, Ουκρανο-Ελληνική Σκέψη, Σύλλογος Νιγηριανών Γυναικών Ελλάδος.

2.1 Έρευνα σε εκπροσώπους Θεσμικών Φορέων/ Ανεξάρτητων Αρχών/ Διεθνών Οργανισμών

Η συλλογή αξιόπιστων δεδομένων και υπηρεσιών από φορείς του δημόσιου τομέα, αναφορικά με το φαινόμενο της σωματεμπορίας γυναικών εμφανίζει ιδιαίτερες δυσκολίες, καθώς το φαινόμενο εκτυλίσσεται μυστικά, οι γυναίκες θύματα αναγκάζονται σε σιωπή και οι υπηρεσίες καταγραφής, δεν εφαρμόζουν διεθνώς υιοθετημένους τρόπους τήρησης στοιχείων και υπηρεσιών. Χαρακτηριστικός της υφιστάμενης κατάστασης είναι ο εξαιρετικά χαμηλός αριθμός επίσημα αναγνωρισμένων θυμάτων σωματεμπορίας στην Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια.

Κατά συνέπεια, τα μεθοδολογικά προβλήματα στη συλλογή δεδομένων και εξακρίβωσης της εγκυρότητας τους, έχουν υψηλό κίνδυνο σφάλματος.

Τα πολλαπλά θεματικά πεδία προς διερεύνηση σε σχέση με τις κυβερνητικές πολιτικές και πρακτικές περιλαμβάνουν:

- Πληρότητα Ισχύοντος Νομικού Πλαισίου και Εφαρμογή του
- Καθεστώς Εθνικού συντονισμού. Πολιτικές Άσκησης. Διατομεακές Εθνικές Συνεργασίας. Δίκτυα.
- Θεσμικός Ρόλος ενός έκαστου, ως προς την πρόληψη, εντοπισμό, λειτουργία δομών και ολοκληρωμένη αρωγή προς τα θύματα της σωματεμπορίας.
- Υπηρετούντες υπάλληλοι και εκπαίδευση- κατάρτιση
- Ειδικά θέματα. Αδρή περιγραφή της πορείας και της εξέλιξης στην αντιμετώπιση του φαινομένου, διαρθρωτικά προβλήματα, προτάσεις.

Η συζήτηση αποσκοπούσε στην αποτύπωση των πραγματικών διαστάσεων του φαινομένου της σωματεμπορίας των γυναικών από την πλευρά που το παρατηρούν και προσεγγίζουν οι εθνικοί κυβερνητικοί φορείς. Παρουσιάστηκε σε αδρές γραμμές η εθνική πολιτική διαχείρισης και αναδείχθηκαν οι διαρθρωτικές δυσκολίες στην επιτυχή αντιμετώπιση του διεθνικού αυτού προβλήματος.

Οι εκπρόσωποι των εθνικών φορέων έχουν συνειδητοποιήσει την ανάγκη αποτελεσματικής προσφοράς και βοήθειας προς τα θύματα. Ανέφεραν διαρθρωτικά προβλήματα: ως προς το συντονισμό, την έλλειψη περιγραφής ρόλου κατά ενιαίο τρόπο, την πιστοποίηση επιστημόνων, την πιστοποίηση κέντρων φιλοξενίας, την εποπτεία των δομών κατά ενιαίο τρόπο, την τήρηση στοιχείων και την ανάλυσή τους βασιζόμενα σε στατιστικά πρότυπα. Παράλληλα, διατυπώθηκε η ανάγκη ορισμού ενός φορέα συντονισμού των θεσμικών προσπαθειών ενάντια στο φαινόμενο της ανθρωπίνης σωματεμπορίας με θεσμοθετημένες διαδικασίες, ουσιαστικά ο ρόλος του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων.

Επίσης, τέθηκε ότι η εμπλοκή υπηρεσιών δημόσιας υγείας μπορεί να συνεισφέρει στην προστασία της υγείας των θυμάτων, κατά περίπτωση, καθώς και στην τήρηση στοιχείων πρόγνωσης και διάγνωσης. Επίσης, χρήσιμη θα ήταν η τήρηση στοιχείων κοινωνικοασφαλιστικού κόστους για το σύνολο του κύκλου αρωγής των θυμάτων.

Η εξατομικευμένη προσέγγιση των θυμάτων πρέπει να ενθαρρυνθεί, δεδομένου ότι μπορεί να λειτουργήσει ως αποτελεσματική μέθοδος στον ποιοτικό χαρακτήρα αντιμετώπισης του προβλήματος, τόσο από τις κυβερνητικές υπηρεσίες, όσο και από τις υπηρεσίες των ΜΚΟ. Επίσης, αυτός είναι και ο μοναδικός τρόπος ενίσχυσης του θύματος και κατ' επέκταση

«δυνατού» μάρτυρα καταγγελίας σε όποια ποινική διαδικασία, κάτι το οποίο αν εν τέλει υπάρξει καταδικαστική απόφαση, βοηθείται όχι μόνο ένα θύμα, αλλά και όλα τα «επόμενα».

Η υποστήριξη του θύματος θα ήταν περισσότερο αποτελεσματική στην περίπτωση τήρησης πρωτοκόλλων και επικαιροποίησής της, ενώ όπως αναφέρθηκε χρειάζεται να δημιουργηθεί μια αυτοματοποιημένη διαδικασία, καταγραφής και προώθησης των θυμάτων trafficking στις δομές, καθώς πολλές φορές συγχέεται ο ρόλος του καθενός. Ακόμα περισσότερες φορές εν' όψει επειγόντων περιστατικών και καταστάσεων, οι εμπλεκόμενοι φορείς – δομές αναγκάζονται, ελλήψη ενός αποτελεσματικού, θεσμοθετημένου πλαισίου να καταφεύγουν στη λύση των προσωπικών γνωριμιών, προκειμένου να φέρουν σε πέρας το έργο τους. Χρησιμοποιούνται οι προσωπικές γνωριμίες για να απαντηθεί η «άμεση ανάγκη» σε ένα «αργό» σύστημα. Κατά βάση, στην Ελλάδα στην παρούσα φάση, διαπιστώνεται ένα τεράστιο θεσμικό κενό στον τρόπο με τον οποίο θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται άμεσες και επείγουσες καταστάσεις.

Η δημοσιοποίηση ανοικτών γραμμών καταγραφής και διερεύνησης πιθανών περιπτώσεων, κρίνεται ως ιεραρχημένη ανάγκη, καθώς εξασφαλίζει την ανάδειξη «βουβών συμμαχιών» μεταξύ κοινού, ΜΚΟ και δημοσίων υπηρεσιών. Επίσης, η παρακολούθηση καταναγκαστικών και λευκών γάμων από μέρους των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης.

Παράλληλα, σχετικά με την τήρηση θεμάτων αρχής σε επίπεδο διοίκησης:

- Πρακτικές εφαρμογές αποφυγής επαναθυματοποίησης.
- Παρακολούθηση συστήματος κατανομής των πιστώσεων σε συνάρτηση με την αποτελεσματικότητα του έργου των φορέων υλοποίησης.
- Ομοιογενής ποινικοποίηση της διεθνικής σωματεμπορίας για τις χώρες της Ε.Ε.
- Καλλιέργεια κουλτούρας δικαιωμάτων του ανθρώπου, κυρίως γυναικών και παιδιών, προβολή της αρχής σεβασμού του ανθρωπίνου σώματος και ψυχής με υπογράμμιση ότι το σώμα είναι αγαθό εκτός εμπορικής συναλλαγής και χρήζει δημόσιου σεβασμού.
- Ετήσια έκθεση πεπραγμένων με ευρεία δημοσιοποίηση (απαιτείται ευρύς πίνακας αποδεκτών).

Επίσης, δίνεται έμφαση στα εξής:

- Δημιουργία του εθνικού μηχανισμού αναφοράς.
- Μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τις διαδικασίες των φορέων, που είναι γραφειοκρατικές και επομένως χρονοβόρες και οδηγούν σε επαναθυματοποίηση.
- Εκπαίδευση δικαστικών, αστυνομικών, ιατρών και λοιπών ειδικοτήτων.
- Ενημέρωση του κοινού και ευαισθητοποίηση πιθανών πελατών.
- Ζητήθηκε επίσης, να διερευνηθεί σχετικά με το που εστιάζουν οι πολιτικές που αφορούν τις εκδιδόμενες, δηλαδή αν εστιάζουν στην κατήχηση των γυναικών να μην κάνουν αυτή τη δουλειά κτλ, ή στην ενημέρωση ότι μπορεί να πέσουν θύματα trafficking κάνοντας αυτή τη δουλειά. Και τέλος, ποιο είναι το κίνητρο να μεταναστεύσουν οι γυναίκες αυτές.

Με τα συμπεράσματα αυτά η παρούσα μελέτη επιχειρεί να συμβάλει στη συγκρότηση προτάσεων στηριζόμενη στον εποικοδομητικό και καρποφόρο διάλογο κατά τη διάρκεια του οποίου συστηματοποιήθηκαν και ομαδοποιήθηκαν οι παρατηρήσεις των παρευρισκομένων. Εκφράστηκε, μάλιστα, η ελπίδα για διεύρυνση του δημόσιου διάλογου που θα συμβάλει στην άρτια χαρτογράφηση του συστήματος διαχείρισης αποτελεσματικής αντιμετώπισης της

σωματεμπορίας μέσω παρακολούθησης ποσοτικών και ποιοτικών μεταβολών επί των παραμέτρων που συνεισφέρουν στο πρόβλημα.

Τέλος, κρίθηκε αναγκαία η πρόταση σχετικά με τις σύγχρονες μεθόδους αντιμετώπισης του φαινομένου, που θα λαμβάνει υπόψη και ερευνητικά δεδομένα εθνικής εμβέλειας.

2.2 Έρευνα σε εκπροσώπους μεταναστευτικών κοινοτήτων

Οι προτάσεις που έγιναν για την καταπολέμηση και την καταστολή του φαινομένου εστίαζαν κυρίως σε δράσεις σχετιζόμενες με την προστασία προς τη γυναίκα- θύμα με έμφαση στην επαγγελματική αποκατάστασή της.

Ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα είναι η ανυπαρξία ουσιαστικής διασύνδεσης μεταξύ των μεταναστευτικών κοινοτήτων (ακόμα και αν αυτές λειτουργούν επί σειρά ετών στην Ελλάδα και ήδη συνεργάζονται με θεσμικούς και μη θεσμικούς φορείς σε ποικίλα επίπεδα) και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών ή άλλων θεσμικών φορέων πλην των πρεσβειών τους.

Όλοι οι εκπρόσωποι των παρευρισκόμενων κοινοτήτων ομιλούν για την ανάγκη βελτίωσης του νομικού πλαισίου. Ζητούν την αύξηση του αριθμού δομών φιλοξενίας για τη διαμονή θυμάτων χωρίς έγγραφα. Γνωρίζουν την ύπαρξη του ρόλου των ΜΚΟ που διαδραματίζουν ηγετική θέση στην αντιμετώπιση του trafficking στη χώρα μας και επιθυμούν τη δημοσιοποίηση του έργου τους εντός της Ελλάδας και των χωρών προέλευσης θυμάτων.

Επίσης, κρίνουν αναγκαία την παρακολούθηση των λευκών γάμων που αποτελεί μια συνηθισμένη πρακτική τόσο στην Περιφέρεια Αττικής, όσο και σε άλλες περιοχές. Επίσης, προτείνουν να κοινοποιεί η Ελλάδα συχνά στις χώρες προέλευσης των θυμάτων ότι δεν έχει ενδιαφέρον προσφοράς εργασίας και αυτό να προβάλλεται σε όλες τις πιθανές χώρες προέλευσης για πρόληψη και αποφυγή της σωματεμπορίας.

Όλοι οι εκπρόσωποι των κοινοτήτων είπαν ότι στις φιλοξενούμενες από τη χώρα καταγωγής τους γυναίκες θύματα σωματεμπορίας διέκριναν με τον καιρό ψυχολογική φθορά. Για αυτό το λόγο, προτείνουν να παρέχονται δωρεάν υπηρεσίες πρόνοιας και υγείας στις γυναίκες θύματα και τα παιδιά τους.

Επισήμαναν την ανάγκη οι τετραψήφιοι αριθμοί αναφοράς θυμάτων σωματεμπορίας να γίνουν με κάθε τρόπο ευρέως γνωστοί, ενώ παράλληλα προτείνουν καταχώρηση των τετραψήφιων αριθμών που δέχονται καταγγελίες και παρέχουν καθοδήγηση στις περιπτώσεις παράνομης πορνείας και σωματεμπορίας, να δημοσιεύονται στις εφημερίδες που κυκλοφορούν στη γλώσσα τους στη χώρα μας. Ακόμη, προτείνουν την οργανωμένη φιλοξενία.

2.3 Έρευνα σε εκπροσώπους της Κοινωνίας των Πολιτών

Το τρίτο focus group διοργανώθηκε με εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων και γυναικείων οργανώσεων (stakeholders) που δραστηριοποιούνται στο θέμα που πραγματεύεται η έρευνα, είτε σε επίπεδο υποστήριξης, είτε σε επίπεδο φιλοξενίας, είτε σε επίπεδο διεκδίκησης δικαιωμάτων.

Να σημειωθεί ότι στην παρούσα έρευνα δεδομένου ότι η PRAKSIS συμμετέχει στην ομάδα εργασίας, δεν καταγράφεται η ενασχόλησή της με το αντικείμενο.

Η συζήτηση περιλάμβανε: Περιγραφή δράσεων ΜΚΟ, περιεχόμενο παρεχομένων υπηρεσιών και γεωγραφική κάλυψη, εφαρμογή καλών πρακτικών, προβλήματα-προτάσεις, συνεργασίες (Εθνικές- Διεθνείς κλπ), νομοθεσία, περιπτώσιολογία.

Οι δράσεις των ΜΚΟ στον τομέα της αντιμετώπισης της σωματεμπορίας συναρθρώνονται κάτω από κοινούς κώδικες υπεράσπισης της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας, αλλά και ολοκληρωμένων υπηρεσιών αρωγής προς τα θύματα. Στην εποχή μας, ένα σύγχρονο κράτος με έξυπνη διακυβέρνηση, μπορεί να συνυπολογίζει και να προσβλέπει στον εμπλουτισμό και στην ενδυνάμωση των τομέων του, -συχνά αγωνιώδους χαρακτήρα, όπως συμβαίνει να είναι η σωματεμπορία γυναικών - κάνοντας «πλήρη χρήση» της δημιουργικότητας των εθελοντών-εταίρων.

Το εύρος των υπηρεσιών αντιμετώπισης της σωματεμπορίας από μέρους των ΜΚΟ ίσως είναι το πιο πλήρες από άποψη διαχείρισης, καθώς αρχίζει από τον εντοπισμό του θύματος, διατρέχει την ολοκληρωμένη παροχή αρωγής και φτάνει μέχρι τις αχαρτογράφητες προσωπικές ιστορίες θυμάτων με σκοπό την απελευθέρωση θυμάτων από την «δουλεία». Ωστόσο, όλη αυτή η συνεισφορά λειτουργεί και εδώ με μη θεσμοθετημένες διαδικασίες και χρήση ενιαίου πρωτοκόλλου.

Οι ΜΚΟ που παραβρέθηκαν υψώνουν αναχώματα κατά της σωματεμπορίας. Συμφωνούν για τον έλεγχο προόδου του έργου τους από μέρους εντεταλμένων οργάνων του κράτους ανεξάρτητα από την όποια πηγή χρηματοδότησης.

Είναι θετικό μέτρο καλής πρακτικής η συνεχής εκπαίδευση των μελών τους, όπως επίσης, και η τήρηση στοιχείων που πρέπει να συνοδεύονται από τεκμηρίωση. Αναφέρουν ότι πρέπει να καταγράφονται στοιχεία που αφορούν σωματικές βλάβες και ψυχολογική βία (προσβολές, παρενόχληση, κακώσεις, καταπόνηση) των θυμάτων σωματεμπορίας.

Οι ΜΚΟ που διαδραματίζουν επικουρικό, αλλά καθοριστικό και αναγνωρισμένο έργο στην πρόληψη, αρωγή και αποκατάσταση θυμάτων σωματεμπορίας στη χώρα μας εκτιμούν ότι η πλήρης λειτουργία και ενίσχυση του θεσμού του Εθνικού Εισηγητή Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων, θα συμβάλλει στη χαρτογράφηση και στην αποτελεσματική διαχείριση συναρθρώσεων του προβλήματος της σωματεμπορίας, καθώς και η άμεση ενίσχυση και λειτουργία ενός Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς.

Προέκυψε και στην παρούσα έρευνα, σε μεγάλο βαθμό η άγνοια του τι κάνει ο κάθε φορέας/όργανο που εμπλέκεται στο αντικείμενο. Υπήρξε πληθώρα ερωτήσεων, μέσω των οποίων διαφαινόταν ένα σημαντικό κενό ενημέρωσης. Βασικό κενό υπήρχε σχετικά με τις υπηρεσίες και ειδικότερα κενό ενημέρωσης σχετικά με τους ξενώνες της ΓΠ, αλλά και της λειτουργίας του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή.

Ως προς την πληρότητα του νομικού πλαισίου που αναφέρεται σε συνακόλουθα πεδία του φαινομένου της σωματεμπορίας, κρίνουν ότι είναι επαρκές. Παρατηρούνται μικρές καθυστερήσεις σε προσαρμογές ευρωπαϊκών καλών πρακτικών και αποσαφηνίσεις επιπέδου εγκυκλίων. Ωστόσο, προκύπτει και εδώ κενό ως προς την άμεση εφαρμογή τους.

Συζητήθηκαν επίσης, ζητήματα που αφορούν στο κατά πόσο η πορνεία και η συζήτηση γύρω από αυτή επηρεάζει και «οδηγεί» ή όχι, λειτουργεί ή δε λειτουργεί ως καταφύγιο και «πρόσφορο» πεδίο για την ανάπτυξη του φαινομένου του trafficking. Δεν προτάθηκε ένα συγκεκριμένο μοντέλο, καθώς οι συμμετέχοντες δεν είχαν κοινή στάση στο θέμα ή/και καθόλου

δυνατότητα διαμόρφωσης τελικής πολιτικής τοποθέτησης επί του θέματος (τέτοια ζητήματα άπτονται τελικών αποφάσεων Διοικητικών Συμβουλίων των οργανισμών).

Επίσης, τέθηκαν ζητήματα μη πρακτικής εφαρμογής του επικυρωμένου Πρωτοκόλλου του Πατέρμο, το οποίο δίνει τη δυνατότητα σε ένα θύμα, να μην εμπλέξει την αστυνομία, αλλά να γίνει ή διαδικασία αναγνώρισης του μέσω (από τη διαδικασία) της εισαγγελίας με τη γνωμάτευση δύο (2) ψυχολόγων δημόσιας υπηρεσίας, ωστόσο, κωλύεται από την εισαγγελία.

Κατέγραψαν ανεπίσημες συνεργασίες και παραπομπές για περιστατικά. Συμφώνησαν όλοι σχετικά με τη νομοθεσία, ότι δεν εφαρμόζεται ο νόμος όπως θα έπρεπε, λόγω έλλειψης δομών. Τέθηκαν ζητήματα ανάγκης τόσο βασικής ενημέρωσης όσο και περαιτέρω επιμόρφωσης και εκπαίδευσης επαγγελματιών που μπορεί να έρθουν σε επαφή με θύματα, όπως μεταξύ άλλων σώματα ασφαλείας, αστυνομικοί, δικαστές, ιατροί κτλ.

Άξιο σχολιασμού είναι το ότι ο κάθε φορέας προσεγγίζει το φαινόμενο με διαφορετικό τρόπο, ενώ δεν είναι όλοι οι φορείς επικεντρωμένοι σε αυτό. Έθεσαν διαρθρωτικά προβλήματα ως προς το συντονισμό και την έλλειψη περιγραφής ρόλου κατά ενιαίο τρόπο, την ανάγκη πιστοποίησης των επιστημόνων, την πιστοποίηση και προτυποποίηση των κέντρων φιλοξενίας και την ανάγκη για την εποπτεία των δομών κατά ενιαίο τρόπο. Παράλληλα, τέθηκαν τα εξής: τήρηση στοιχείων κοινωνικοασφαλιστικού κόστους για το σύνολο του κύκλου αρωγής των θυμάτων, τήρηση πρωτοκόλλων, ανάγκη για μια αυτοματοποιημένη διαδικασία, καταγραφής και προώθησης των θυμάτων trafficking στις δομές, καθώς πολλές φορές συγχέεται ο ρόλος ενός εκάστου και πολύ συχνά, επιστρατεύονται οι προσωπικές γνωριμίες και επαφές, προκειμένου να βρεθεί άμεση λύση σε επείγοντα περιστατικά και να παρακαμφθούν γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και συστημικές δυσκολίες.

Μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τις διαδικασίες των φορέων, που είναι γραφειοκρατικές και επομένως χρονοβόρες και οδηγούν σε επαναθυματοποίηση. Προστασία προς τη γυναίκα - θύμα με έμφαση στην επαγγελματική αποκατάσταση.

Αναφέρθηκαν μεταξύ άλλων τα εξής:

- Κύρωση της σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.
- Εκπαιδεύσεις σε εισαγγελείς και Αστυνομικούς.
- Περισσότερες υποδομές και ενίσχυση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής.
- Συνεννόηση με ένα κεντρικό φορέα συντονισμού που να κατευθύνει και να δεσμεύει φορείς και οργανώσεις και ως προς την προστασία του θύματος, όσο και στην καταγραφή δεδομένων σχετικά με το φαινόμενο.
- Πλήρη εφαρμογή του νόμου.
- Αναπροσαρμογή της πολιτικής για το trafficking και ενίσχυση των τμημάτων αντί-trafficking και επαναλειτουργία των περιφερειακών ομάδων της αστυνομίας.

3. Έρευνα σε εκδιδόμενες γυναίκες και πελάτες των υπηρεσιών τους

3.1 Έρευνα σε εκδιδόμενες

Η αναζήτηση της ομάδας στόχου προσεγγίστηκε μεθοδολογικά με τρεις τρόπους α) μέσω υφιστάμενων δομών ΜΚΟ β) μέσω της μεθόδου χιονοστιβάδας (η μία εκδιδόμενη ενημέρωσε κάποια άλλη, με την οποία υλοποιήθηκε συνέντευξη κ.ο.κ.) γ) μέσω επισκέψεων σε οίκους ανοχής στην περιοχή της Αττικής, και δ) μέσω επισκέψεων σε οίκους ανοχής σε Θεσσαλονίκη, Κομοτηνή, Πάτρα, Λάρισα, Πύργο, Ιωάννινα. Στις περιοχές εκτός Θεσσαλονίκης και Πάτρας, εστάλησαν επιστολές στις Αστυνομικές Διευθύνσεις και πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τους Διοικητές τους, προκειμένου να ενημερωθούν για την επίσκεψη των ερευνητών στην περιοχή. Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος προήλθε από τους οίκους ανοχής.

Ο συνολικός αριθμός των συνεντεύξεων ήταν 80, από τις οποίες, όμως, αναλύθηκαν οι 70, αφού στις υπόλοιπες καταγράφηκαν σοβαρά κενά στην πληροφορία λόγω διακοπών των συνεντεύξεων (κυρίως λόγω επίσκεψης πελάτη).

Από τις συνεντεύξεις των 70 εκδιδομένων γυναικών εξάγονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- Από πλευράς εθνικότητας του δείγματος, 20 ήταν Ελληνίδες, 20 Ρουμάνες, 8 Νιγηριανές, 7 Βουλγάρες και 7 Αλβανίδες. Ουκρανικής καταγωγής ήταν 2 και 1 Ουζμπέκικης, 1 Καζάκικης, 1 Ρωσικής, 1 Τσέχικης, 1 Πολωνικής και 1 Γεωργιανής καταγωγής.
- Όσον αφορά την ηλικία των εκδιδομένων γυναικών: 20 εκ των ερωτηθέντων ήταν από 19 έως 25 ετών, 15 ήταν μεταξύ 26 έως 30 ετών, 22 μεταξύ 31 και 35, 1 ήταν μεταξύ 41 και 45 ενώ 4 εκδιδόμενες ήταν ηλικίας μεγαλύτερης των 46 ετών.
- 46 εκδιδόμενες κατοικούν και εργάζονται στην Αθήνα, 13 στη Θεσσαλονίκη, 9 στην Πάτρα, 1 στην Λάρισα και τέλος 1 στην Αμαλιάδα.
- Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο των εκδιδομένων γυναικών: 3 ήταν αναλφάβητες, 21 απόφοιτες δημοτικού, 9 απόφοιτες γυμνασίου, 17 απόφοιτες λυκείου και τέλος 4 δήλωσαν πτυχιούχοι ΑΕΙ.
- Όσον αφορά τη γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας, 10 μιλούσαν αγγλικά, 1 αγγλικά και ισπανικά, 1 αγγλικά και γαλλικά, 1 αγγλικά και ρωσικά, 1 ρώσικα και ιταλικά, 1 τουρκικά και ρωσικά και 1 ρωσικά.
- Η εργασιακή κατάσταση των ερωτηθέντων γυναικών πριν την ενασχόληση τους με την πορνεία αναλύεται ως εξής: 23 ανειδίκευτες εργάτριες, 14 άνεργες, 11 ιδιωτικοί υπάλληλοι, 4 οικιακά, 4 αγροτικές εργασίες, 2 ελεύθερο επάγγελμα, 1 δημόσιος υπάλληλος και 3 δε θέλησαν να απαντήσουν.
- Συγκεκριμένο επάγγελμα ανέφεραν 21 εκ των ερωτηθέντων και αναλυτικότερα, 4 δήλωσαν εξειδίκευση στην κομμωτική, 2 τουριστικά επαγγέλματα 2 στην νοσηλευτική, 1 πωλήτρια, 1 ραπτική, 1 σεβιτόρα, 1 φιλόλογος, 1 χημικός, 1 αισθητικός, 1 γραμματέας, 1 γραφίστρια, 1 υπάλληλος δικαστηρίων και 1 ηλεκτρολόγος.
- Το εισόδημα τους, πριν την έναρξη της παρούσας εργασίας ανερχόταν από 0-5.000€ ετησίως για 58 από αυτές, ενώ 1 δήλωσε ετήσιο εισόδημα από 5.001- 10.000€ και τέλος 1 δήλωσε ετήσιο εισόδημα ανώτερο των 10.000€.
- Από τις καταγόμενες εκτός Ελλάδας εκδιδόμενες γυναίκες εγκαταστάθηκαν στη χώρα μας, κατά δήλωσή τους, οι 6 μεταξύ 1995 και 2000, 5 από το 2001 έως το 2005, 12 από το 2006 έως το 2010, και 24 από το 2011 έως το 2015.

- Στην ερώτηση σχετικά με τη συγκατοίκηση πριν την άσκηση της πορνείας δόθηκαν οι εξής απαντήσεις: 51 συγκατοικούσαν με την πατρική τους οικογένεια, 13 με την δική τους οικογένεια, 1 με φίλους, 1 με άλλους συγγενείς και 1 έδωσε απάντηση εκτός των προκαθορισμένων χωρίς να διευκρινίσει.
- Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας, 19 εκ των ερωτηθέντων γυναικών έμεναν μόνες, ενώ 17 μοιράζονταν το σπίτι τους με φίλους, 11 συγκατοικούσαν με την πατρική οικογένεια, 6 ήταν άστεγες, 2 διέμεναν με την δική τους οικογένεια, 1 φιλοξενούνταν σε μονάδα στήριξης ευπαθών ομάδων, 1 με συγγενείς και 8 δήλωσαν άλλο που όμως δεν προσδιορίστηκε.
- Η οικογενειακή κατάσταση των γυναικών που αποτέλεσαν το δείγμα της μελέτης, πριν την άσκηση της πορνείας έχει ως εξής: 54 από αυτές ήταν άγαμες, 9 έγγαμες, 3 διαζευγμένες και 1 χήρα. Μετά την άσκηση της πορνείας έχει ως εξής: 46 άγαμες, 5 έγγαμες, 7 διαζευγμένες, 2 χήρες και 7 σε σταθερή σχέση.
- Παιδιά έχουν 32 εκ των ερωτηθέντων γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, 1 παιδί έχουν 18 γυναίκες, 2 παιδιά έχουν 8, 3 παιδιά έχουν 2 και τέλος 4 παιδιά δήλωσαν ότι έχουν 4.
- Στην ερώτηση με ποιον μένουν τα παιδιά οι απαντήσεις έχουν ως εξής: 10 δήλωσαν ότι μένουν μαζί τους, 2 είπαν ότι τα παιδιά τους μένουν με τον πατέρα, 8 ότι τα παιδιά βρίσκονται σε κέντρα παιδικής προστασίας, 7 ότι διαμένουν με άλλους συγγενείς, μόλις 1 δήλωσε ότι διαμένουν με την πυρηνική οικογένεια (μητέρα- πατέρα) και τέλος 1 δεν απάντησε.
- Ο τόπος κατοικίας των παιδιών, τη στιγμή της διεξαγωγής της έρευνας έχει ως εξής: τα παιδιά 18 γυναικών διαμένουν στην Ελλάδα και 12 γυναικών στην χώρα καταγωγής.
- Σε ερώτηση για το λόγο που οδηγήθηκαν στην πορνεία 58 γυναίκες απάντησαν για εύρεση εργασίας, 2 από εξαναγκασμό - εκβιασμό, 2 για τουρισμό και 6 δεν απάντησαν.
- Σχετικά με τον τρόπο εύρεσης της εργασίας, 40 γυναίκες απάντησαν ότι την βρήκαν μέσω γνωστών και φίλων, 13 ότι την αναζήτησαν μόνες τους, 4 μέσω συγγενών, 1 από τον σύντροφο της και 9 δε θέλησαν να απαντήσουν.
- Για το ενδεχόμενο αλλαγής επαγγέλματος στο μέλλον, 41 εκ των ερωτηθέντων γυναικών απάντησαν ότι σκέφτονται να το εγκαταλείψουν και 25 ότι δεν το σκέφτονται.
- Στην ερώτηση αν είναι εφικτή μία ενδεχόμενη αποχώρηση από την πορνεία, «ναι» απάντησαν 51 γυναίκες, «όχι» 8, «ίσως» 2 και 3 απάντησαν «δεν γνωρίζω δεν απαντώ».
- Δέσμευση να παραμείνουν στο επάγγελμα δήλωσαν 11 γυναίκες, 6 δεν απάντησαν στην ερώτηση και καμία δέσμευση δήλωσαν 47. Για το είδος της δέσμευσης δε συζητήθηκαν περαιτέρω πληροφορίες.
- Προσπάθεια αποχώρησης στο παρελθόν από τον χώρο της πορνείας είχαν κάνει 30 γυναίκες ενώ 33 δεν είχαν προσπαθήσει ποτέ και 2 δεν απάντησαν την ερώτηση.
- Οι λόγοι αποτροπής της προσπάθειας αποχώρησης από το επάγγελμα όπως δηλώθηκαν από τις γυναίκες που ερωτήθηκαν έχουν ως εξής: ικανοποιημένες με την εργασία 25, εξαναγκασμός με βία 7, απουσία υποστηρικτικού περιβάλλοντος 2, χρέη προς τρίτους 2, χρέη προς smaglers 1, αδιευκρίνιστα χρέη 2, δεν γνωρίζω – δεν απαντώ 2.
- Οι τρόποι με τους οποίους πείστηκαν οι ερωτηθείσες γυναίκες να εκπορνευτούν αναλύονται ως εξής: 27 γυναίκες δήλωσαν ως τρόπο πειθούς τις επαγγελματικές υποσχέσεις, 1 δήλωσε εκβιασμό, άλλου τύπου παραπλάνηση 4, υπόσχεση γάμου 2, άλλο 1 και 3 δε θέλησαν να απαντήσουν.
- Όσον αφορά το φύλο του ατόμου που βοήθησε για να βρουν οι ερωτηθείσες εργασία σαν εκδιδόμενες ήταν: «γυναίκα» για τις 22, και «άνδρας» για τις 23, ενώ 4 δεν θέλησαν να απαντήσουν.

- Στην ερώτηση από πού γνώριζαν το πρόσωπο που τις βοήθησε να βρουν εργασία ως εκδιδόμενες οι απαντήσεις έχουν ως εξής: για τις 30 κοπέλες το πρόσωπο αυτό ήταν φίλος, γνωστός για τις 12, συγγενής για τις 3, γείτονας για τις 2, άγνωστος για 2 και 3 δεν απάντησαν.
- Οι 20 γυναίκες απάντησαν πως γνώριζαν τις παράνομες δραστηριότητες του ανθρώπου που τις βοήθησε για να βρουν εργασία, 20 ότι δε γνώριζαν τίποτα, 5 είχαν κάποιες πληροφορίες και 2 δεν απάντησαν.
- Για το αν αναγκάστηκαν να προσφέρουν υπηρεσίες κατά την διάρκεια του ταξιδιού τους προς την Ελλάδα 4 γυναίκες απάντησαν πως εξαναγκάστηκαν. Αναλυτικότερα, σεξουαλικού χαρακτήρα υπηρεσίες αναγκάστηκαν να προσφέρουν 3 γυναίκες και άλλου είδους που δεν διευκρινίστηκε 1, 30 δήλωσαν ότι δεν εξαναγκάστηκαν και 1 δεν απάντησε.
- Από τις 7 κοπέλες που απάντησαν στην ερώτηση «αν έχουν περάσει από άλλη χώρα πριν φτάσουν στην Ελλάδα» 5 απάντησαν ότι πέρασαν από την Τουρκία, 1 από τη Γαλλία και 1 από Ρωσία και Ιταλία.
- Οι γυναίκες ρωτήθηκαν και για τις πρώτες ημέρες στην Ελλάδα και πώς τις βίωσαν. Οι απαντήσεις που δόθηκαν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής: Καλές είπαν ότι ήταν 4 γυναίκες, ότι δέχτηκαν σωματική και λεκτική βία από τρίτους 3, ότι στερήθηκαν την ελευθερία τους και εκδίδονταν δήλωσαν 6 γυναίκες, με στερητικά συμπτώματα 1 και δύσκολα χωρίς να διευκρινιστεί περαιτέρω 2 γυναίκες.
- Στην ερώτηση με ποιόν έμεναν τις πρώτες εκείνες ημέρες δόθηκαν οι ακόλουθες απαντήσεις: 17 απάντησαν ότι συγκατοίκησαν με κάποιους, ενώ 7 είπαν ότι έμειναν μόνες.
- Κατείχαν τα ταξιδιωτικά τους έγγραφα 23 γυναίκες, ενώ δεν τα κατείχαν 16 και 1 δεν απάντησε.
- Οι 13 γυναίκες που δεν κατείχαν τα ταξιδιωτικά τους έγγραφα δήλωσαν ότι τα είχαν τρίτοι, και 3 ότι δεν γνώριζαν που βρίσκονται.
- Όσο αφορά τον τρόπο απόσπασης των ταξιδιωτικών εγγράφων 10 δήλωσαν ότι έγινε με δόλο, 3 με την βία και 3 δεν απάντησαν.
- Στην ερώτηση για χρήση ουσιών (ναρκωτικά – αλκοόλ) θετικά απάντησαν 26 γυναίκες, και αρνητικά 43.
- Αναλυτικότερα, όσο αφορά την συχνότητα της χρήσης ουσιών 15 ανέφεραν ότι κάνουν καθημερινή χρήση, 2 μερικές φορές την εβδομάδα και 9 σπάνια.
- Οι 21 από τις 47 γυναίκες που δήλωσαν ότι κάνουν χρήση είπαν ότι ξεκίνησαν την χρήση πριν την ενασχόληση τους με την πορνεία και 5 μετά την έναρξη της.

3.2 Έρευνα σε πελάτες εκδιδόμενων γυναικών

Παραθέτουμε αποτύπωση των δημογραφικών χαρακτηριστικών των πελατών των εκδιδομένων γυναικών και παράλληλα χαρακτηριστικά που απορρέουν από την ιδιότητα τους ως χρηστών υπηρεσιών αγοραίου σεξ.

(Οι μεταβλητές που διερευνώνται δεν αναφέρονται στις εκδιδόμενες γυναίκες που αποτελούν το δείγμα της μελέτης. Η ζήτηση αγοραίου σεξ και η πραγματοποίηση επίσκεψης του άνδρα σε οίκο ανοχής τον καθιστά «πελάτη», καθώς το 98% του δείγματος των ανδρών δηλώνει ότι πληρώνει για υπηρεσίες αγοραίου σεξ.)

Στην έρευνα υπήρξε τυχαίο δείγμα 30 αντρών πελατών. Πιο συγκεκριμένα, από τις συνεντεύξεις εξάγονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- Το ηλικιακό φάσμα αποτελούνταν ως εξής: 18-25(2), 26-35 (20), 36-45 (3) και άνω των 45 (5).
- Σχετικά με τη χώρα καταγωγής: οι 29 ήταν από την Ελλάδα και 1 από το Πακιστάν.
- Ο τόπος κατοικίας για τους 18 από αυτούς ήταν Αθήνα, 5 Θεσσαλονίκη και 5 Κομοτηνή, και από 1 άτομο Κορωπί και Λάρισα
- Σε ό,τι αφορά το μορφωτικό επίπεδο των συνεντευξιαζόμενων, 13 ανήκουν στην ανώτατη εκπαίδευση, 10 είναι απόφοιτοι λυκείου, 4 έχουν ολοκληρώσει Τεχνική-Επαγγελματική σχολή και από ένα άτομο δημοτικό και γυμνάσιο. Ένας απάντησε ότι παρακολούθησε 10 χρόνια σχολική εκπαίδευση στη χώρα του (Πακιστάν).
- Σχετικά με τη γνώση ξένων γλωσσών, οι ερωτώμενοι δήλωσαν σε κάποιες περιπτώσεις την γνώση πάνω από μίας ξένης γλώσσας. 17 ανέφεραν την Αγγλική, 2 Γαλλικά, 1 Γερμανικά, 1 Ισπανικά, 1 Ιταλικά, 1 Ουγγρικά, 1 Ρώσικα και 1 Σουηδικά. 1 δήλωσε τη γνώση 4 γλωσσών, χωρίς να διευκρινίσει ποιες είναι αυτές, ενώ 5 άτομα δήλωσαν ότι γνωρίζουν 2 ξένες γλώσσες.
- Οι περισσότεροι από τους συνεντευξιαζόμενους απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα (14), ενώ στο ελεύθερο επάγγελμα ανήκουν 9. Άνεργοι δήλωσαν 3, φοιτητές 2, ενώ στη κατηγορία ανειδίκευτοι εργάτες και δημόσιος υπάλληλος ανήκει από 1 άτομο.
- Στην ερώτηση που αφορά την οικονομική κατάσταση, από 0-5.000 ευρώ ανήκουν 6 άτομα, στη κατηγορία 5.000-10.000 ευρώ είναι οι 3 εκ των ερωτηθέντων, 7 ανήκουν στη κατηγορία 10.001-15.000 ευρώ ενώ στην ανώτατη κλίμακα των 15.001-25.000 ευρώ είναι οι 4.
- Η οικογενειακή κατάσταση των ερωτηθέντων στη πλειοψηφία είναι άγαμοι (17), έγγαμοι είναι οι 7, οι 5 σε σταθερή σχέση και 1 διαζευγμένος.
- Σε ό,τι αφορά στην ερώτηση για το αν έχουν παιδιά, οι 19 εκ των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι δεν έχουν παιδιά, 4 έχουν από 1 παιδί, επίσης 4 έχουν 2, ενώ 1 έχει 3 παιδιά.
- Η επόμενη ερώτηση που αφορά τη συγκατοίκηση έδειξε πως οι 13 μένουν με τους γονείς, οι 8 μόνοι τους, οι 5 με σύζυγο - σύντροφο, οι 2 με τον σύντροφο. Ενώ οι 2 αρνήθηκαν να απαντήσουν.
- Σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες ταξιδεύουν, οι 18 απάντησαν θετικά, οι 11 αρνητικά. Ενώ 1 αρνήθηκε να απαντήσει.
- Από αυτούς που απάντησαν θετικά, για τους 9 ο λόγος είναι η αναψυχή, για τους 6 είναι η εργασία, και οι 3 απάντησαν πως τα συνδυάζουν και τα δύο.

- Προορισμός αποτελεί το εσωτερικό για τους 11 ερωτηθέντες, για τον 1 αποτελεί το εξωτερικό αντίστοιχα ενώ και τα 2 για 6 εξ αυτών.
- Σε ό,τι αφορά τη διάρκεια των ταξιδιών, οι 3 δήλωσαν πως η διάρκεια είναι ως 3 μέρες, οι 5 απάντησαν πως διαρκεί 4-7 μέρες, 7 ανέφεραν ως διάρκεια 8-15 μέρες ενώ άνω των 15 ημερών απάντησαν 3 ερωτώμενοι.
- Σχετικά με τη συχνότητα των ταξιδιών, 4 ταξιδεύουν λιγότερες από 3 φορές τον χρόνο, 7 άτομα 3-5 φορές και άνω των 5 δήλωσαν 7 άτομα.
- Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι δήλωσαν ότι κάνουν σεξ επί πληρωμή. Σε αντίθετη περίπτωση το ερωτηματολόγιο που αναφερόταν σε αυτούς αφαιρούταν από το δείγμα.
- Η πρώτη φορά που κάποιος συνεντευξιαζόμενος έκανε σεξ επί πληρωμή ήταν : 12 ετών (1), 13 ετών (2), 14 ετών (4), 15 ετών (6), 16 ετών (4), 17 ετών (4), 18 ετών (2), 19 ετών (1), 20 ετών (2), 21 ετών (1), 23 ετών (1), 25 ετών (1), 28 ετών (1).
- Όσον αφορά την τοποθεσία που επέλεξαν να αναζητήσουν σεξ επί πληρωμή, οι 8 απάντησαν στο Μεταξουργείο οι 7 στη Φυλής, οι 12 σε πόλη της επαρχίας, ενώ 3 δεν θέλησαν να απαντήσουν.
- Την πρώτη φορά που έκαναν σεξ επί πληρωμή, η αναζήτηση εκδιδόμενης έγινε με παρέα για τους 23 ερωτηθέντες, μόνοι τους οι 3, με έναν φίλο ο 1.
- Στην ερώτηση που έχει να κάνει με τη συχνότητα του αγοραίου σεξ ανά μήνα, 5 απάντησαν λιγότερο από μια φορά τον μήνα, 3 μία φορά τον μήνα, 7 δύο φορές τον μήνα, 12 τέσσερις φορές τον μήνα, 2 από οκτώ φορές τον μήνα, ενώ 1 πάνω από 8 φορές τον μήνα.
- Οι 27 συνεντευξιαζόμενοι αναζητούν αγοραίο σεξ σε οίκους ανοχής, ενώ 3 αλλού.
- 14 άτομα προτιμούν να πηγαίνουν και σε studio έναντι 16 ατόμων που δεν αναζητούν σεξ εκεί.
- Μόλις, 1 εκ των ερωτηθέντων δήλωσε ότι αναζητά αγοραίο σεξ από κοπέλα που εργάζεται στο δρόμο.
- Τέλος, 2 ερωτηθέντες αναζητούν σεξ με κοπέλες που δουλεύουν ως call girl.
- 7 προτιμούν πιο πολύ το Μεταξουργείο, 1 τη Λιοσίων, 6 άτομα το Γκάζι, 2 το Νέο Κόσμο, ενώ 13 εκ των ερωτηθέντων έχουν επισκεφτεί οίκο ανοχής στην επαρχία, 3 διαλέγουν ως τρόπο επιλογής τα μπαρ, ενώ 12 τη Φυλής.
- 12 ερωτηθέντες λαμβάνουν υπόψη τα σχόλια άλλων πελατών προτού επιλέξουν κάποια κοπέλα για αγοραίο σεξ.
- Σε ό,τι αφορά το χρηματικό ποσό που δαπανάται κατά μέσο όρο επίσκεψης για αγοραίο έρωτα, 2 δίνουν κάτω από 10 ευρώ, 10-20 ευρώ (13), 21-50 ευρώ (11) ενώ από 50 ευρώ και πάνω 4 άτομα.
- Σχετικά με τη χρήση προφυλακτικού οι 28 δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν, ενώ οι 2 ότι δεν κάνουν χρήση λόγω μείωσης της ευχαρίστησης.
- Οι 15 ερωτηθέντες δήλωσαν ότι με τη σύντροφο τους δε χρησιμοποιούν προφυλακτικό, ενώ οι υπόλοιποι 15 ότι χρησιμοποιούν.
- Όσον αφορά το λόγο μη προφύλαξης με τη σύντροφο τους, ο 1 αρνήθηκε να απαντήσει, οι 4 απάντησαν ότι έχουν εμπιστοσύνη στη σύντροφο τους, οι 4 ότι δεν χρησιμοποιούν λόγω μειωμένης ευχαρίστησης, οι 3 λόγω γάμου/ σταθερής σχέσης, ο 1 δήλωσε ότι εξετάζεται πριν βρεθεί ερωτικά με τη σύντροφο του, ενώ από τους παραπάνω 2 δήλωσαν ότι δε βρίσκουν τη συγκεκριμένη συμπεριφορά επικίνδυνη.
- Σχετικά με τη συχνότητα εξασφάλισης προφύλαξης, (από τους 28 που έχουν απαντήσει θετικά) οι 27 ερωτηθέντες απάντησαν ότι την εξασφαλίζουν πάντα, ο 1 συνήθως.

- Όσον αφορά τη χρήση ιδίων προφυλακτικών κατά τη χρήση υπηρεσιών σεξ, οι 19 απάντησαν ότι δεν φέρνουν δικά τους προφυλακτικά, οι 6 ότι φέρνουν τα δικά τους, ενώ 1 ότι φέρνει δικά του καμιά φορά.
- Σχετικά με τα κριτήρια επιλογής εκδιδόμενης γυναίκας, δόθηκαν πάνω από μία απαντήσεις ανά ερωτώμενο. Οι δημοφιλέστερες απαντήσεις είναι οι εξής: 20 επιλέγουν βάσει εξωτερικής εμφάνισης, οι 10 βάσει της καθαριότητας, οι 6 βάσει ηλικίας και οι 3 βάσει των προσφερόμενων υπηρεσιών. Τα «άλλα» κριτήρια είναι 3.
- Από τους 30 ερωτηθέντες, οι 24 δήλωσαν ότι η προέλευση της εκδιδόμενης δεν αποτελεί κριτήριο για την επιλογή της.
- Σχετικά με το αν η ηλικία αποτελεί κριτήριο επιλογής εκδιδόμενης οι 28 απάντησαν «ΝΑΙ» ενώ οι 2 «ΟΧΙ»
- Σχετικά με την ηλικιακή προτίμηση που δείχνουν οι πελάτες στις εκδιδόμενες, οι 9 απάντησαν ότι προτιμούν η εκδιδόμενη να είναι μεταξύ 19 – 25 ετών, οι 12 μεταξύ 26 – 30 ετών, οι 7 μεταξύ 31 – 40 και 1 πάνω από 40 ετών
- Όσον αφορά τη χρήση αγοραίου σεξ στα ταξίδια οι 5 ερωτηθέντες απάντησαν «ΝΑΙ» ενώ οι 11 «ΟΧΙ».
- Κυρίαρχος τρόπος αναζήτησης αγοραίου σεξ στα ταξίδια είναι οι οίκοι ανοχής\ studio με 3 άτομα, σε ξενοδοχεία ή στο δρόμο απάντησε 1 άτομο ενώ και στα δύο 1 άτομο ακόμη.
- Σχετικά με τη γνώση για το Trafficking οι 26 ερωτηθέντες απάντησαν ότι γνωρίζουν την ύπαρξη του ενώ 3 απάντησαν ότι αγνοούν την ύπαρξη του όρου και 1 άτομο δεν απάντησε στην ερώτηση.
- Στην ερώτηση, «Ποια είναι η γνώμη σας για το Trafficking» δόθηκαν πολλαπλές απαντήσεις από κάθε ερωτηθέντα. Μεταξύ άλλων 17 άτομα απάντησαν ότι η γνώμη τους είναι αρνητική για αυτό, 10 άτομα απάντησαν ότι πρέπει να γίνει κάτι για να εκλείψει, 4 απάντησαν ότι δε γίνεται σε τόσο μεγάλο ποσοστό, ενώ 1 απάντησε ότι το θέμα τον αφήνει αδιάφορο.
- Σε ερώτηση αν γνωρίζουν για τη σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών, 1 άτομο δήλωσε ότι δεν υφίσταται, ενώ οι υπόλοιποι 29 δήλωσαν ότι γνωρίζουν την ύπαρξή της.
- Όταν ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να κάνουν μία προσωπική εκτίμηση για το ποσοστό των εκδιδομένων γυναικών που είναι θύματα Trafficking, 1 άτομο απάντησε 0%, 9 άτομα απάντησαν 1% - 25%, 7 άτομα απάντησαν 26% - 50%, 10 άτομα απάντησαν 51% - 75% ενώ 3 απάντησαν 76% - 100%
- Όταν ερωτήθηκαν εάν γνωρίζουν ότι υπάρχουν εκδιδόμενες που ασκούν το επάγγελμα παρά τη θέληση τους, 28 άτομα απάντησαν «ΝΑΙ» ενώ 2 «ΟΧΙ».
- Σε ερώτηση αν θα χρησιμοποιούσαν υπηρεσίες σεξ με θύμα trafficking 2 από τους ερωτηθέντες απάντησαν «ΝΑΙ», ενώ οι υπόλοιποι 28 απάντησαν «ΟΧΙ».

4. Έρευνα σε διαδίκτυο, ημερήσιο και περιοδικό τύπο

4.1 Έρευνα σε ημερήσιο και περιοδικό τύπο

Η έρευνα στον τύπο πραγματοποιήθηκε σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες εφημερίδες υψηλής κυκλοφορίας και συγκεκριμένα: Εφημερίδες Ημερήσιας Κυκλοφορίας: τα ΝΕΑ, το ΕΘΝΟΣ και Εβδομαδιαίες Εφημερίδες: ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

Το διάστημα της αποδελτίωσης αφορά την τελευταία Ζετία και συγκεκριμένα την περίοδο 01/01/2012 – 31/01/2015. Οι λέξεις κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν κατά βάση για την εύρεση των σχετικών άρθρων ήταν trafficking, πορνεία, εκδιδόμενες, πόρνες, σωματεμπορία, ιερόδουλες, οίκοι ανοχής. Συνολικά εντοπίστηκαν 33 άρθρα σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα, από τα οποία το 58% δημοσιεύθηκε το 2012, το 24% το 2013 και μόλις το 18% το 2014. Η χρονική αυτή κατανομή σχετίζεται άμεσα με την ανάδειξη του θέματος των ιερόδουλων φορέων του HIV τον Ιανουάριο – Φεβρουάριο του 2012, το οποίο γνώρισε μεγάλη έκταση τόσο στον έντυπο τύπο όσο και στα ΜΜΕ και έμεινε για αρκετές εβδομάδες στην επικαιρότητα.

Εκτός από τις παραπάνω εφημερίδες, έγινε πρόσθετη επιλεκτική παρουσίαση και σχετικών άρθρων από τις παρακάτω εφημερίδες: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, ΑΥΓΗ. Από το σύνολο των δημοσιευμάτων, το 50% αναφέρεται στο θέμα των ιερόδουλων φορέων του HIV προβάλλοντας ουσιαστικά το θέμα της πορνείας ως προς τη διάσταση της δημόσιας υγείας αλλά και ως προς το ηθικό ζήτημα της δημοσιοποίησης των στοιχείων των εκδιδόμενων, ενώ το 18% αναφέρεται αποκλειστικά στο trafficking (προσωπικές ιστορίες, επιπτώσεις, χαρτογράφηση κλπ). Επίσης ένα μέρος των δημοσιευμάτων αναφέρεται στην νομιμότητα των οίκων ανοχής.

Ως προς τις πανελλαδικές εφημερίδες αγγελιών κυκλοφορεί μόνο η εφημερίδα ΧΡΥΣΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ. Η εφημερίδα διαθέτει στην κατηγορία «Προσωπικές σχέσεις» και «Μασάζ», περιορισμένο αριθμό αγγελιών που σχετίζονται (άμεσα ή έμμεσα) με την πορνεία. Οι αγγελίες χωρίζονται σε 2 βασικές κατηγορίες:

α) Τις αγγελίες σε οίκους ανοχής και studio όπου συνήθως προσφέρονται συγκαλυμμένες υπηρεσίες ως «προγράμματα μασάζ, ευεξίας και χαλάρωσης» και
β) τις αγγελίες σύμφωνα με τις οποίες γυναίκες εκδιδόμενες «αναζητούν γνωριμία κυρίου» στις οποίες -ως μέσο προσέλκυσης υποψηφίων πελατών- αναφέρονται:

- Η εθνικότητα (η πλειοψηφία των αγγελιών αφορά αλλοδαπές- κυρίως από χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ)
- Τα εξωτερικά χαρακτηριστικά (π.χ. ύψος, χρώμα μαλλιών, κλπ)
- Οι προσφερόμενες υπηρεσίες

Επισημαίνεται ότι οι αγγελίες που αφορούν γνωριμίες είτε μέσω γραφείων συνοικειών είτε ανεξάρτητες από φυσικά πρόσωπα, δημοσιεύονται σε ξεχωριστή κατηγορία της εφημερίδας με τίτλο «ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ».

Όσον αφορά τον περιοδικό τύπο, η έρευνα πραγματοποιήθηκε με αντίστοιχες λέξεις κλειδιά σε 2 περιοδικά ευρείας κυκλοφορίας και συγκεκριμένα στα περιοδικά MARIE CLAIRE και COSMOPOLITAN (τα 2 περιοδικά βρίσκονται μέσα στα 5 περιοδικά με την υψηλότερη κυκλοφορία πανελλαδικά το 2014). Το διάστημα της αποδελτίωσης αφορά την τελευταία Ζετία και συγκεκριμένα την περίοδο 01/01/2012 – 31/01/2015.

Η έρευνα έδειξε πως θέματα σχετικά με το trafficking ή την πορνεία, ελάχιστα αναδεικνύονται στον περιοδικό τύπο, καθώς μόλις 2 σχετικά άρθρα ανιχνεύθηκαν σε διάστημα 3 ετών.

4.2 Έρευνα σε ημερήσιο και περιοδικό τύπο

Η χρήση του διαδικτύου για προβολή και αναζήτηση σεξουαλικών υπηρεσιών καταλαμβάνει σημαίνουσα θέση, σε συνάρτηση με άλλες πληροφοριακές πηγές. Αποτελεί μέσον ευχερούς άντλησης πληροφοριών, ανώνυμης και δωρεάν. Λόγω της φύσης των κανόνων marketing που συνοδεύουν αυτήν την αγορά, είναι δύσκολο να οριστούν μεθοδολογικά εργαλεία που να εξασφαλίζουν αξιόπιστα στοιχεία πάνω στην χρησιμοποίηση των διαφημιζομένων υπηρεσιών και προϊόντων. Αυτή η δυσκολία επηρεάζει αρνητικά την καλής πρόθεσης διερεύνηση του θέματος, τόσο ως προς τα πραγματικά στοιχεία χρήσης των διαφημιζομένων υπηρεσιών, όσο και ως προς τη νομιμότητα και ασφάλεια. Κατά συνέπεια η αποτίμηση μετρήσιμων στοιχείων καθίσταται σχεδόν αδύνατη.

Τα αποτελέσματα των παρατηρήσεων έδειξαν ότι το διαδίκτυο χρησιμοποιείται ευρέως για την προβολή υπηρεσιών αγοραίου σεξ. Προσμετρήθηκαν 13 ιστότοποι, από τους οποίους οι 7 φέρουν το λήμμα "σεξ", ενώ άλλοι 6 δηλώνουν την ταυτότητά τους με δεύτερο συνθετικό το ίδιο λήμμα. Ως λέξεις-κλειδιά, και στις τρεις αναζητήσεις των πηγών, χρησιμοποιήθηκαν: αγοραίο σεξ, πορνεία, πόρνες, σεξουαλικές υπηρεσίες, ιερόδουλες, οίκοι ανοχής, σωματεμπορία, studios.

Όλοι οι ιστότοποι διαθέτουν πλήρεις πληροφορίες για τις προσφερόμενες υπηρεσίες, την τιμή και δηλωτικά της πρόσβασης σ' αυτές. Ουδεμία αναφορά γίνεται στη νομιμότητα των υπηρεσιών, ενώ ο οίκος ανοχής αναφέρεται ως studio. Στοιχεία ενδεικτικά των εκδιδομένων γυναικών εμφανίζονται ιδιαίτερα υπογραμμισμένα, όπως αυτά της ηλικίας, της εθνικότητας και των σωματομετρικών τιμών (ύψος, βάρος, περίμετροι, κ.ά.).

Το σύνολο των αγγελιών που προσμετρήθηκαν ήταν 2.800 αγγελίες για διάστημα ανάρτησης στις ιστοσελίδες πέντε ημερών. Η τιμή της υπηρεσίας δηλώνεται προς ενημέρωση του πελάτη και κυμαίνεται από 70-170 ευρώ.

Είναι συχνή, από μέρους των ιδιοκτητών των ελληνικών sites, η ανάρτηση πλήθους "αυτοφωτογραφιών" που πωλούν σεξουαλικές υπηρεσίες.

Το πρώτο συμπέρασμα ως προς την χαρτογράφηση του φαινομένου της πορνείας στο διαδίκτυο και στις εφημερίδες είναι ότι η άσκηση νόμιμης και παράνομης πορνείας συνεχώς συγκλίνει με πιθανό αποτέλεσμα τη διεύρυνση της κοινωνικής ανοχής του φαινομένου.

Η μετεξέλιξη του οίκου ανοχής σε studio, καθιστά το προς πώληση προϊόν περισσότερο ιδιωτικό και αποσείει στερεότυπα του οίκου ανοχής. Το αγοραίο σεξ αμβλύνεται εννοιολογικά και τείνει να γίνει απλά προϊόν προς αγορά και χρήση. Έτσι, το αναλογικό αγοραίο σεξ μεταβάλλεται σε ψηφιακό συγκεντρώνοντας νέα χαρακτηριστικά, αυτά της διαμεσολάβησης. Υποκινεί ευκολότερα φαντασιακά στοιχεία του εν δυνάμει πελάτη και επιδίωξη ευόδωσης μιας τέτοιας εμπειρίας.

Το διαδίκτυο αναδεικνύεται ως έμμεσο εργαλείο για την πρόσβαση σε παράνομο ή νόμιμο σεξ χωρίς διάκριση, πάντα με αμοιβή και μάλιστα συχνά υψηλού κόστους. Με αυτούς τους διαμεσολαβητικούς τρόπους ο πελάτης και η αμειβόμενη πόρνη διαμορφώνουν δίπολο που αμβλύνουν κατά πολύ την αντίληψη περί χρήσης θύματος και σωματεμπορίας. Ο πελάτης άνδρας υιοθετεί κατά βάση την απόσεισή του από τα "κλασικά" χαρακτηριστικά της ανδρικής κουλτούρας ως προς τις διαφυλικές σχέσεις, καθώς δεν ενυπάρχει η επιθυμία για αισθησιασμό και ηδονή σε συμβατικές (κανονικές;) συνθήκες διαφυλικών σχέσεων.

5. Έρευνα αναφορικά με τις άδειες εκδιδόμενων επ' αμοιβή προσώπων (γυναικών) και εγκατάστασης/λειτουργίας οίκων ανοχής

Η έρευνα βασίστηκε στη διάθεση δεδομένων των διευθύνσεων υγείας των περιφερειών και των ενοτήτων τους και αποτελεί μια επιπλέον προσπάθεια της ομάδας εργασίας για την ολοκληρωμένη προσέγγιση του φαινομένου της πορνείας. Η ανδρική πορνεία δεν περιλαμβάνεται ως υποκατηγορία στην παρούσα μελέτη.

Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, ο αριθμός των εν ισχύ αδειών εκδιδόμενων επ' αμοιβή γυναικών, σε όλη την Ελλάδα, είναι 876.

Οι οίκοι ανοχής που λειτουργούν κατά το διάστημα αυτό σε όλη τη Χώρα ανέρχονται σε 206. Οι δυο αυτοί παράμετροι αποτελούν τα δομικά στοιχεία της νόμιμης πορνείας στη Χώρα μας.

Η φύση των παρατηρήσεων επί των στοιχείων του πίνακα εξασφαλίζει ποσοτική εγκυρότητα, όχι όμως και ποιοτική, καθώς το φαινόμενο της πορνείας και οι συνδηλώσεις του (παράνομη πορνεία, trafficking) συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά που απαιτούν, για την οικονομία των αποτελεσμάτων σε βάθος, διερεύνηση μέσω μεθόδου αναλυτικής επιδημιολογίας. Η εγκυρότητα των παρατηρήσεων έχουν ένα βαθμό μεταβλητότητας, καθώς οι τιμές των υπό εξέταση παραμέτρων εκφράζουν εκείνες των τελευταίων 2 ετών για τους οίκους ανοχής (διετής άδεια) και ζετία για την άδεια άσκησης εκδιδόμενης επί αμοιβή γυναίκας (για αλλοδαπές όσο η άδεια παραμονής). Τα αναφερόμενα ποσοτικά μεγέθη του πίνακα εκφράζουν τη συγχρονική κατάσταση κατά το έτος 2014.

Η προσέγγιση σχέσης πληθυσμού προς οίκο ανοχής ή εκδιδόμενης γυναίκας γίνεται σε ένα πρώτο επίπεδο, αφού δεν υπάρχει συγκριτικό δείγμα για το λόγο ότι ο επιτολασμός είναι πλασματικός. Κυρίως ο λόγος είναι η απελευθέρωση του επαγγέλματος της εκδιδόμενης γυναίκας, η οποία πολύ συχνά μετακινείται από την μία άκρη της χώρας στην άλλη για παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών με συνέπεια να μην είναι εκτιμήσιμη η διασπορά του φαινομένου της νόμιμης πορνείας. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την ευχέρεια που έχει η εκδιδόμενη να επιλέγει διάφορους χώρους παροχής υπηρεσιών αποτρέπει τη μέτρηση του φαινομένου.

Η γεωγραφική κατανομή των εν ενεργεία αδειών α) άσκησης επαγγέλματος επ' αμοιβή εκδιδόμενης γυναίκας β) οίκων ανοχής εμφανίζει αποκλίσεις ως προς την κανονικότητα διασποράς από πλευράς διοίκησης. Περιφέρειες όπως οι Ιόνιοι Νήσοι και η Ήπειρος και νομοί όπως Ιωάννινα, Φλώρινα, Καστοριά, Φωκίδα, Ευρυτανία, Βοιωτία, Κυκλάδες, δεν εμφανίζουν διάθεση αδειών εν ισχύ, αντίθετα κωμοπόλεις όπως Τίρναβος(5), Ελασσόνα(3), Σοφάδες (1), έχουν αριθμό εκδιδόμενων γυναικών και οίκων ανοχής πολλαπλάσιο άλλων περιοχών.

Προκύπτει εμφανώς το εύρημα οι κατανομές των δύο δομικών στοιχείων του φαινομένου της πορνείας να εμφανίζουν ως προς τις συχνότητες μεγάλη διακύμανση. Πιθανοί υποκείμενοι παράγοντες της μεγάλης διακύμανσης των παρατηρήσεων ανά περιφέρεια η νομό μπορεί να είναι πολιτισμικοί, οι οποίοι και διαμορφώνουν την επιθυμία και το βαθμό ζήτησης των υπηρεσιών επ' αμοιβή αγοραίου σεξ από μέρος του αντρικού πληθυσμού. Άλλοι πιθανοί παράγοντες είναι η μεγάλη ή η μικρή ζήτηση αδειών από μέρος των ενδιαφερομένων. Προς την κατεύθυνση αυτή, ενδιαφέρον εμφανίζουν νομοί θύλακες μεταναστριών. Πράγματι, στην περιφέρεια ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης μεγάλος αριθμός αδειών έχει δοθεί σε αλλοδαπές κυρίως προερχόμενες από χώρες της ΕΕ

Βουλγαρία και Ρουμανία. Στην ίδια περιοχή περιλαμβάνονται και νομοί με μεγάλο πληθυσμό μουσουλμανικών κοινοτήτων. Η αιτία της αναντιστοιχίας εκδιδομένων γυναικών προς οίκους ανοχής απαιτούν περαιτέρω ανάλυση. Συνδυαστική προσέγγιση παραγόντων πέραν της συνάθροισης των ποσοτικών στοιχείων μπορεί να μας δείξει ροπές του φαινομένου και κενά νομοθεσίας.

Άδειες εκδιδομένων επ' αμοιβή προσώπων (γυναικών) & εγκατάσταση και λειτουργία οίκων ανοχής Περιφερειών (2014)					
α/α	Περιφέρεια	Εκδιδόμενες Γυναίκες επ' αμοιβή		Λειτουργούντες Οίκοι Ανοχής	
		Αριθμός / Νομό	Σύνολο / Περιφέρεια	Άδειες εγκατάστασης ανά Νομό	Σύνολο / Περιφέρεια
1	Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης		40		20
	• Δράμα	6		4	
	• Εύρος	11		8	
	• Καβάλα	7		2	
	• Ξάνθη	10		3	
	• Ροδόπη	6		3	
2	Κεντρική Μακεδονία		248		53
	• Ημαθία	7		7	
	• Θεσσαλονίκη	230		37	
	• Κιλκίς	0		0	
	• Πέλλα	4		3	
	• Πιερία	2		1	
	• Σέρρες	4		4	
	• Χαλκιδική	1		1	
3	Δυτικής Μακεδονίας		7		5
	• Γρεβενά	0		0	
	• Καστοριά	0		0	
	• Κοζάνη	7		5	
	• Φλώρινα	0		0	
4	Ηπείρου		1		1
	• Άρτα	1		1	
	• Θεσπρωτία	0		0	
	• Ιωάννινα	0		0	
	• Πρέβεζα	–		–	
5	Θεσσαλίας		65		26
	• Καρδίτσα	1		1	
	• Λάρισα	26		12	
	• Μαγνησία	18		9	
	• Τρίκαλα	20		4	
6	Ιόνιοι Νήσοι		0		0
	• Ζάκυνθος	0		0	
	• Κέρκυρα	0		0	
	• Κεφαλληνία	0		0	
	• Λευκάδα	0		0	
7	Δυτικής Ελλάδας		101		20
	• Αιτωλοακαρνανία	10		3	



	• Αχαΐα	86		10	
	• Ηλεία	5		7	
	Στερεάς Ελλάδας		23		8
	• Βοιωτία	0		0	
	• Εύβοια	4		2	
	• Ευρυτανία	0		0	
	• Φθιώτιδα	19		6	
8	• Φωκίδα	0		0	
	Αττικής		168		13
	• Κεντρικός Τομέας	80		3	
	• Βόρειος Τομέας	10		0	
	• Νότιος Τομέας	55		8	
	• Δυτικός Τομέας	10		2	
	• Πειραιώς	9		0	
	• Νήσων	–		–	
	• Δυτικής Αττικής	3		0	
9	• Ανατολικής Αττικής	1		0	
	Πελοποννήσου		118		22
	• Αργολίδα	24		10	
	• Αρκαδία	45		6	
	• Κορινθία	21		2	
	• Λακωνία	2		1	
10	• Μεσσηνία	26		3	
	Βορείου Αιγαίου		4		5
	• Λέσβος	1		2	
	• Σάμος	0		0	
11	• Χίος	3		3	
	Νοτίου Αιγαίου		10		11
	• Κυκλάδες	0		0	
12	• Δωδεκάνησα	10		11	
	Κρήτης		91		22
	• Ηράκλειο	22		7	
	• Λασιθί	0		0	
	• Ρέθυμνο	0		0	
13	• Χανιά	69		15	
	Σύνολο		876		206

Πηγή: Διευθύνσεις Υγείας Περιφερειών Ελλάδας

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία είναι σαφές πως η κατάσταση της πορνείας στην Ελλάδα από πλευράς νομίμων αδειών επ' αμοιβή εκδιδόμενων γυναικών και νόμιμων λειτουργούντων οίκων ανοχής χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα και πολυμορφισμό.

Επίσης, από νομικά κενά (ασαφής ορισμός χώρου εργασίας εκδιδόμενης γυναίκας, αριθμός συνεδριών – συνεδρίες, επισκέψεων ανδρών ανά εκδιδόμενη και ημέρα). Για την επεξεργασία των δεδομένων που αφορούν τη νόμιμη πορνεία απαιτείται συνδυαστική προσέγγιση πέρα της συνάθροισης αυτών.

Οι συνεχείς μετακινήσεις των επ' αμοιβή εκδιδόμενων γυναικών για παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών διαμορφώνει συνθήκες συνθετότητας ως προς την αξιολόγηση της νόμιμης πορνείας και της διαπλοκής της με την παράνομη και το trafficking.

6. Συμπεράσματα αναφορικά με τις διαστάσεις του φαινομένου της πορνείας και του trafficking στην Ελλάδα

Η εθελουσία πορνεία που ασκείται νόμιμα, η εθελουσία πορνεία που ασκείται παράνομα, η εμπορία γυναικών για παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών υπέρ αγνώστων έχουν κοινό πυρήνα, τα γυναικεία σώματα. Στην πρώτη περίπτωση η γυναίκα ασκεί αυτόβουλα και με αυτοδιάθεση το βιολογικό προνόμιο του φύλου της, ως αυτό-ενεργούμενο αμειβόμενο σώμα. Στη δεύτερη, χωρίς τη βούλα του κράτους, αυτόβουλα και με αυτοδιάθεση ασκεί το βιολογικό προνόμιο του φύλου της, εκτός κανόνων αγοράς, εντός κοινωνικών κανόνων. Στην εξαναγκαστική πορνεία (trafficking), το βιολογικό προνόμιο του φύλου της σαρώνεται από την ισχύ του άντρα και ενσαρκώνεται σε θύμα, αδυνατώντας οι κοινωνίες να λύσουν εδώ και χιλιάδες χρόνια την εμπορευματική φύση της ανθρώπινης σεξουαλικότητας, δημιουργώντας παράθυρα και διακρίσεις.

Στην εθελουσία παράνομη πορνεία, η εκδιδόμενη, προκειμένου να θέσει σε «κίνηση» το σώμα της καταστρώνει στρατηγικές αδήλωτου προσωπικού κέρδους, αφυπνίζοντας τους άνδρες. Εγείρεται το ερώτημα: Προϊδεάζουν οι δύο περιπτώσεις εθελουσίας πορνείας, νόμιμης και μη, με το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης, ενώ ενυπάρχει εξαρχής ο στόχος του κέρδους, της αμοιβής, του εισοδήματος; Σε μία τέτοια περίπτωση η αυτοδιάθεση μπορεί να κατανοείται ή να ορίζεται ως εργαλείο κέρδους. Η αποδοχή αυτή μπορεί να αναγνωστεί και αντίστροφα: Μέσω του κέρδους ασκώ το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης ή η αυτοδιάθεση στην υπηρετήση του κέρδους. Αυτή η προσέγγιση μάς οδηγεί στην αντίστιξη σε ό,τι αφορά την πώληση οργάνων, ωαρίων κ.α. ως πρακτική αυτοδιάθεσης. Στην τελευταία εκδοχή ο άνθρωπος αυτόβουλα μένει χωρίς ζωτικό όργανο ή βιολογικό υλικό εφάπαξ, ενώ στην περίπτωση της πορνείας, στη βάση της επίκλησης του προνομίου του φύλου, οδηγούμαστε στην εξελικτική προστιθέμενη αξία της αυτοδιάθεσης.

Ως αντιδιαστολή μεταξύ των δύο τύπων εθελουσίας πορνείας, νόμιμης και μη, μπορεί να θεωρηθεί το γεγονός ότι η πρώτη (νόμιμη) δηλώνεται ως άσκηση επαγγέλματος και ως πηγή εισοδήματος. Άλλος αντιδιασταλτικός λόγος είναι αυτός της προστασίας της πρώτης επίσημα από τις υπηρεσίες υγείας. Η δεύτερη, εθελουσία μη νόμιμη άσκηση, η εκδιδόμενη ζει και κινείται στο ερεβώδες τοπίο ανοχής των κοινωνικών κανόνων. Φαίνεται πως η ύπαρξη της νόμιμης πορνείας εξυπηρετεί την παράνομη και τη συντηρεί, κινούμενη στο αστικό περιβάλλον και διακανονίζοντας την αμοιβή απευθείας με τον πελάτη. Όσο οι δύο αυτές μορφές πορνείας υφίστανται και συνυπάρχουν, η απενοχοποίηση του χρήστη- πελάτη της αναγκαστικής πορνείας και η παρουσία του προαγωγού του θύματος trafficking δε διαταράσσεται εκ των έσω. Ούτε και επέρχεται διαχρονική εξομάλυνση στην αντιμετώπιση του φαινομένου της σωματεμπορίας (Το σκεπτικό αυτό, έχει αναγνωριστεί από πολλές χώρες της Ε.Ε. που στηρίζουν τη στρατηγική του φαινομένου του trafficking στην ποινικοποίηση του πελάτη).

Από την άλλη βέβαια, όλη αυτή η συσχέτιση αφορά το εκάστοτε νομοθετικό πλαίσιο μιας χώρας. Στη χώρα μας και εφόσον η πορνεία αποτελεί μία δυνατότητα εργασίας, θα πρέπει να οδηγηθούμε εύλογα στους λόγους μη ύπαρξης νόμιμης πορνείας και πώς όλο αυτό δύναται να οδηγήσει σε παραβατικές πράξεις, οι οποίες με τη σειρά τους διαμορφώνουν ή/ και συμβάλλουν στο φαινόμενο του trafficking. Είναι σαφής η θέση μιας πολιτείας που εκφράζει το ότι εφόσον η πορνεία αποτελεί επάγγελμα και η νομοθεσία μας το επικυρώνει ως τέτοιο, θα πρέπει να «αποσυνδεθεί» και να καταγγεληθεί η χρήση του σώματος από τρίτο ως παραβατική/ εγκληματική πράξη και όχι να την «αγνοούμε».

Από την παράθεση των αποτελεσμάτων των χαρακτηριστικών των εκδιδομένων γυναικών του δείγματος προκύπτει η έλλειψη εργασίας και η συνεχής ανεργία, η δυσκολία κινητικότητας στην αγορά εργασίας, λόγω περιορισμένης μόρφωσης και γνώσης της ελληνικής γλώσσας, αποτελούν τις συνήθεις συμβάσεις που προβάλλονται ως λόγοι προτροπής στην επιλογή του επαγγέλματος.

Η εύρεση εργασίας της εκδιδομένης γίνεται με υπόδειξη φιλικών προσώπων. Μικρός αριθμός γυναικών του δείγματος είναι έγγαμες και μητέρες παιδιού. Το παιδί συνήθως μένει στη χώρα προέλευσης με τη γιαγιά ή με τον πατέρα.

Ένας αριθμός εκδιδομένων γυναικών δηλώνει ότι ασκεί το επάγγελμα της πόρνης ως ελεύθερη προσωπική επιλογή (εκλεκτική επιλογή επαγγέλματος) και εκφράζει την επιθυμία να παραμείνει σε αυτό τον τομέα, προκειμένου να αποφύγει την ανεργία και τη φτώχεια. Στον ίδιο χώρο ενυπάρχει μια άλλη ομάδα γυναικών, η οποία δηλώνει ότι δε διαθέτει έγγραφα, άλλες φορές δεν γνωρίζει που βρίσκονται τα χαρτιά της και άλλες φορές δηλώνει ότι τα κατέχει κάποιος τρίτος. Συχνά υφίσταται βία/κακοποίηση και στέρηση πρόσβασης σε αγαθά και κυρίως εξαναγκασμό για παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών. Η ομάδα αυτή των εκδιδομένων γυναικών κινείται εκτός συμβατικής νομιμότητας της πορνείας και ενδεχομένως εκτός πλαισίου ελέγχου και εντοπισμού ακόμη και ως προς την τήρηση αρχών δημόσιας υγείας.

Το ήμισυ των εκδιδομένων γυναικών του δείγματος κάνει χρήση ψυχοτρόπων ουσιών, άλλοτε σε καθημερινή βάση και άλλοτε 3-4 φορές την εβδομάδα, τόσο σήμερα όσο και πριν την άσκηση του παρόντος επαγγέλματος.

Ο πολιτισμός ανοχής από μέρους των αντρών/ χρηστών όλων των μορφών πορνείας και ειδικότερα αν πρόκειται για εξαναγκαστική πορνεία, διαμορφώνει άνισες σχέσεις ισχύος και δικαιωμάτων μεταξύ των δύο φύλων. Μπορεί ακόμη να συνδράμει στον πολλαπλασιασμό της επαναθυματοποίησης των γυναικών που βρίσκονται σε καθεστώς εξαναγκαστικής πορνείας και περιστατικών βίας. Η διαφορά μεταξύ της εξαναγκαστικής πορνείας ή αλλιώς της εκμετάλλευσης των σεξουαλικών υπηρεσιών, σε σχέση με τις δύο άλλες μορφές πορνείας έγκειται στην παρουσία του σωματέμπορα, αλλά και του χρήστη στην περίπτωση που ο τελευταίος γνωρίζει τις συνθήκες δουλείας και διακίνησης.

Η κατηγοριοποίηση της πορνείας περιλαμβάνει, όπως τονίστηκε, την εξαναγκαστική πορνεία. Πέραν των άλλων η υπεραντιπροσώπευση του γυναικείου φύλου στην πίτα της παγκόσμιας φτώχειας συνοδεύεται από περιορισμό σε ίσες και δίκαιες ευκαιρίες στη γυναίκα για εργασία, μόρφωση, αξιώματα, εισόδημα και πολύ συχνά ζωή σε κράτος και χώρα έλλειψης δικαίου. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον η ανοχή στην παρανομία είναι καθημερινό φαινόμενο. Η δειλή διεκδίκηση για μια νέα ζωή αποκτά αποφασιστικότητα για πολλές γυναίκες με συγκαλυμμένο και ασυνειδητοποιητό σε ένα βαθμό το προνόμιο του φύλου. Το ταξίδι αρχίζει και η πραγματικότητα εξυφαίνεται σε φάσεις. Αφαιρούνται πρώτα τα νόμιμα έγγραφα, ταυτότητα και διαβατήριο, αν υπάρχει γνήσιο ή ψευδές. Η θυματοποίηση έχει νοηματοδοτηθεί, και από την παρουσία βίας και ξυλοδαρμού ή άλλων τρόπων και μεθόδων. Κάτω από αυτά τα σήματα εμβυθίζεται στο νέο ρόλο. Το σώμα της εργαλείο μαζικής χρήσης (και τότε ποιος θα ρωτήσει το πώς, το πότε και γιατί).

Ο διακινητής, αναζητά πελάτες για να εξασφαλίζει το κέρδος, ο πελάτης αναζητά σεξουαλικές υπηρεσίες και η γυναίκα έρμαιο του χρέους προς το διακινητή παρέχει δίχως να είναι επιλογή της, τις υπηρεσίες του σώματος της. Ο πρώτος με το μαύρο χρήμα, ενώ ο άλλος (πελάτης) με τη πληρωμή απολαμβάνει την παροχή δεσμευτικής παροχής σεξουαλικής υπηρεσίας από τον πρώτο, μέσω του σώματος της. Το ζήτημα βέβαια έχει να κάνει με τη γνώση ή μη του πελάτη και φυσικά τη δυνατότητα απόδειξης αυτής. Η ενημέρωση σχετικά με το θέμα μπορεί να δημιουργήσει έναν «υποψιασμένο πελάτη» και άρα ένα εργαλείο/ άξονα καταγγελίας και προστασίας του ίδιου του θύματος. Ανάλογα με το κατά πόσο ο πελάτης είναι ενήμερος για την εμπορία ανθρώπων και τι γνωρίζει, μπορεί αυτό να είναι θετικό στοιχείο για την κατανόηση μίας τέτοιας κατάστασης και κατ' επέκταση την καταγγελία και εξιχνίαση μίας τέτοιας υπόθεσης.

Ο κύκλος εργασιών της πορνείας είναι ευρύς και αυτό την καθιστά κοινωνικά αποδεκτή και παράλληλα της εξασφαλίζει κοινωνική ανοχή. Την διατρέχει με λίγα λόγια, συλλογική εκλογίκευση, η οποία με τη σειρά της απαρτιώνει την κοινωνική και θεσμική συχνά ανοχή του φαινομένου.

Το trafficking συναρθρώνεται με άλλες εκδοχές όπως αυτή της διακίνησης όπλων, αγαθών με αποκλειστικό κοινό σκοπό τον προορισμό μεγάλων οικονομικών μεγεθών εκτός ελέγχου διακίνησης κεφαλαίων. Η οικονομική διάσταση αυτού του φαινομένου θέτει τη γυναίκα εκτός αγοράς εργασίας με διάφορους συνακόλουθους συμβολισμούς.

Η εγκαθίδρυση της κουλτούρας του εύκολου κέρδους αποτελεί διαχρονικό φαινόμενο και δικαίωμα για τον καθένα ανεξάρτητα από αξιακό σύστημα. Εναρμονίζεται συχνά με τη ζήτηση αγαθών. Η αναζήτηση ανάπτυξης τομέων κέρδους που έχουν εξασφαλίσει, ήδη, την κοινωνική ανοχή, πέραν των νομοθεσιών της αγοράς, είναι ένα πεδίο που συνάδει με την «παραιομία» ή με πράξεις που τα όρια νομιμότητας και παρανομίας μπορούν να καθαγιαστούν μέσω ημιτελών νομικών πλαισίων και θεσμικών ανοχών.

Αναφορικά με τη σωματεμπορία γυναικών ή επί το ορθότερο εξαναγκαστική πορνεία γυναικών, άνδρες, κυρίως, ειδικού προφίλ ριψοκίνδυνοι και όχι σπάνια κοινωνικής και οικονομικής επιφάνειας αναλαμβάνουν τη διακίνηση ανθρώπων για αναζήτηση καλύτερης ζωής έναντι αμοιβής κάτω από το τραπέζι, ξεπερνώντας κάθε διοικητικό πλαίσιο νομιμότητας.

Η εξαναγκαστική πορνεία ή σεξουαλική και οικονομική εκμετάλλευση περιλαμβάνει συνήθως την υποχρέωση της γυναίκας θύματος trafficking να έλθει σε σεξουαλική πράξη παρά τη θέληση της, με τον χρήστη- πελάτη- δράστη σε θέση σεξουαλικής επικυριαρχίας. Η παραμέληση αφορά στη στέρηση βασικών αγαθών, τροφής, ψυχαγωγίας, μέσω αυτοφροντίδας, ανάπαυσης, ύπνου και βασικών δικαιωμάτων, στέρηση βούλησης ελευθερίας, κινητικότητας, εκπαίδευσης, εργασίας, οικονομική στέρηση. Η λεκτική βία συνήθως ενυπάρχει, φωνές, εξυβρίσεις, τρομοκράτηση κ.α.

Όσον αφορά τους άντρες πελάτες της έρευνας, το μεγαλύτερο ποσοστό των πελατών είναι Έλληνες. Οι πελάτες στο σύνολο τους επισκέπτονται οίκο ανοχής στα όρια της πόλης στην οποία διαμένουν. Η ένδειξη της πρώτης επίσκεψης αναφορικά με την ηλικία δε φαίνεται να έχει σχέση με τη στρατιωτική θητεία. Το μικρό της ηλικίας θέτει θέμα συζήτησης ως προς την τήρηση της νομοθεσίας από πλευράς εκδιδόμενης. Το ίδιο στοιχείο μας επιτρέπει να υποθέσουμε ότι οι γονείς και κυρίως ο πατέρας παροτρύνει τον ανήλικο γιο να επισκεφθεί οίκο



ανοχής πιστεύοντας ότι με αυτό τον τρόπο τον μυεί στις αντρικές δουλειές και στο σεξουαλικό προσανατολισμό που αυτός υιοθετεί. Η συχνότητα επίσκεψης και ζήτησης σεξουαλικών υπηρεσιών από μέρους των πελατών, καθώς και τα στοιχεία που προκύπτουν δείχνουν τα εξής: Ο πελάτης εκδιδόμενης γυναίκας είναι συνήθως μορφωμένος, ιδιωτικός υπάλληλος ή ελεύθερος επαγγελματίας, και σε μικρό ποσοστό άνεργος. Πληρώνει κατά μέσο όρο την επίσκεψη 20€ και άλλες φορές λιγότερα ή περισσότερα ευρώ. Επισκέπτεται τουλάχιστον 1 φορά έως 7-10 φορές το μήνα οίκο ανοχής και επιλέγει η εκδιδόμενη να είναι καθαρή, όμορφη ενώ δεν έχει πρόβλημα με την καταγωγή. Ένας μικρός αριθμός πελατών δε χρησιμοποιεί ανδρικό προφυλακτικό. Μπορεί να είναι παντρεμένος ή σε σταθερή σχέση και να είναι πατέρας παιδιού. Το μεγαλύτερο ποσοστό των πελατών είναι άγαμοι. Δηλώνουν ως ετήσιο εισόδημα 5.000 έως 25.000€. Υπολογίζεται ότι 10-20% του εισοδήματος αφορούν αμοιβές αγοραίου σεξ. Η άποψη σχεδόν του συνόλου του δείγματος για το trafficking είναι ότι δεν πρέπει να υφίσταται. Δεν υπήρχε πελάτης που δήλωσε ότι έχει στο παρελθόν επισκεφθεί θύμα trafficking για παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών.

7. Προτάσεις για το σχεδιασμό στοχευόμενων πολιτικών, καθώς και για την εφαρμογή κρίσιμων δράσεων που θα οδηγήσουν στην άμβλυνση του φαινομένου της πορνείας και του trafficking

Σε αυτό το κεφάλαιο, παραθέτουμε ένα σύνολο προτάσεων με αρχικό στόχο την έναρξη ενός δημοσίου διαλόγου και απώτερο στόχο την υιοθέτηση των προτάσεων από τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Το εν λόγω κεφάλαιο αποτελεί μία σύμπτυξη όλων των επιμέρους πεδίων της παρούσας ερευνητικής μελέτης, αλλά και όλης της πληροφορίας που υπάρχει στους συντάκτες της παρούσας εξαιτίας της ενασχόλησής τους με το αντικείμενο του έργου. Ως γενική κατεύθυνση, προτείνεται η ύπαρξη ενός **ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ** σε επίπεδο τριετίας (και με σταθερή επικαιροποίηση των επιμέρους πεδίων αυτού), στο οποίο να αποτυπώνονται μεταξύ άλλων η ενιαία βάση δεδομένων και η θεσμοθετημένη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μερών που δουλεύουν στον άξονα της καταπολέμησης εμπορίας ανθρώπων. Η αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας, η δίωξη και τιμωρία των δραστών, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, αλλά και ο συντονισμός κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων και οργανώσεων κρίνονται ως καθοριστικά βήματα για την πρόληψη και αντιμετώπιση της πορνείας και της διεθνικής σωματεμπορίας.

Οι προτεινόμενες δράσεις ενσωματώνονται στους ακόλουθους Άξονες Παρέμβασης:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 1: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ TRAFFICKING

- **Αντικατάσταση του ν. 2734/1999 – με εξορθολογισμό των προϋποθέσεων άσκησης του επαγγέλματος ώστε να καταστεί εφικτή η νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος και να καταργηθούν οι περιορισμοί που εκμηδενίζουν τη σχετική δυνατότητα**

Ο Έλληνας νομοθέτης, με την ψήφιση του Ν. 2734/1999, αναγνώρισε την πορνεία ως επάγγελμα και ρύθμισε τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εκδίδεται νόμιμα ένα πρόσωπο επ' αμοιβή. Ταυτοχρόνως, προέβλεψε τόσο ποινικές όσο και διοικητικές κυρώσεις για όσους δεν συμμορφώνονται στις διατάξεις του νόμου. Ωστόσο, η μέχρι σήμερα εφαρμογή του ν. 2734/1999 έχει καταδείξει ότι οι προϋποθέσεις που προβλέπονται για τη νόμιμη άσκηση της πορνείας καθιστούν, σε πολλές περιπτώσεις, ιδιαίτερα δυσχερή, αν όχι αδύνατη, τη σωστή εφαρμογή του. Εάν η θέση της επίσημης πολιτείας εξακολουθεί να είναι η αναγνώριση της πορνείας ως επαγγέλματος, τότε η αναγνώριση αυτή θα πρέπει να συνοδεύεται από τον εξορθολογισμό των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση της. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται ειδικότερα η λήψη των εξής μέτρων:

- Η αλλαγή (κυρίως) των χωροταξικών προϋποθέσεων έκδοσης άδειας εγκατάστασης οίκου ανοχής, δεδομένου ότι ο περιορισμός ως προς την απόσταση τουλάχιστον 200 μέτρων από συγκεκριμένους χώρους (σχολεία, εκκλησίες, κ.α.) διευκολύνει την άναρχη συγκέντρωση των οίκων ανοχής στα μεγάλα αστικά κέντρα και την έμμεση «γκετοποίηση» και υποβάθμιση ολόκληρων περιοχών. Παράλληλα, διευκολύνεται ο έλεγχος των οίκων ανοχής από οργανωμένα κυκλώματα εγκληματιών και ενισχύεται η εκμετάλλευση των εκδιδόμενων γυναικών και η έμμεση διασύνδεση με το φαινόμενο του trafficking.

- Η αναγνώριση των κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων των εκδιδομένων προσώπων. Εφόσον η πολιτεία έχει επιλέξει την αναγνώριση της πορνείας ως επαγγέλματος, οφείλει να διασφαλίσει ότι οι εργαζόμενες γυναίκες έχουν ισότιμη πρόσβαση στο υφιστάμενο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, όπως συμβαίνει λ.χ. στη Γερμανία όπου οι εργαζόμενες έχουν όλα τα απορρέοντα από το νόμο δικαιώματα, όπως υπερωριακή απασχόληση, δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση, άδειες μητρότητας και διακοπών, κ.α. Έτσι, οι γυναίκες δεν θα νιώθουν περιθωριοποιημένες αλλά θα είναι ισότιμοι φορείς δικαιωμάτων με τις υπόλοιπες κατηγορίες εργαζομένων.

- **Η ποινικοποίηση της συμπεριφοράς του πελάτη των υπηρεσιών παρανόμως εκδιδομένων προσώπων με σκοπό τον περιορισμό της παράνομης πορνείας και τη στροφή των εκδιδομένων προσώπων προς τις νομικά αναγνωρισμένες (και προφανώς εξορθολογισμένες) μορφές άσκησης του επαγγέλματος.**

Στο άρθρο 351 παρ. 3 ΠΚ, όπως ισχύει, προβλέπεται η τιμωρία (σε βαθμό πλημμελήματος) όποιου, εν γνώσει του, ενεργεί ασελγή πράξη με πρόσωπο που τελεί υπό συνθήκες σωματεμπορίας. Με λίγα λόγια, προβλέπεται το αξιόποινο της συμπεριφοράς του προσώπου το οποίο επί πληρωμή, επιχειρεί συνουσία ή ασελγείς πράξεις με θύματα trafficking. Αυτή παραμένει η μοναδική περίπτωση ποινικοποίησης της συμπεριφοράς του πελάτη στη χώρα μας.

Ωστόσο, σε άλλες χώρες της Ε.Ε. η χρήση των υπηρεσιών των εκδιδομένων γυναικών έχει ποινικοποιηθεί, πλήρως, στο πλαίσιο της μη αναγνώρισης της πορνείας ως επαγγέλματος και ως μέσο καταπολέμησης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης αυτών αλλά και ως μέσο καταστολής της εμπορίας ανθρώπων. Η άποψη αυτή εδράζεται στην αντίληψη ότι η πορνεία υποβιβάζει τη γυναίκα ως αντικείμενο εκμετάλλευσης και δεν δύναται να αναγνωριστεί ως επάγγελμα. Κατά το μοντέλο αυτό, το οποίο έχει ήδη υιοθετηθεί στις σκανδιναβικές χώρες, κυρίαρχη είναι η άποψη ότι η εκδιδομένη γυναίκα είναι θύμα και τιμωρητέοι θα πρέπει να είναι οι προαγωγοί – μαστροποί, οι σωματέμποροι κλπ και οι κάθε είδους συνεργοί τους, στους οποίους εντάσσονται και οι πελάτες-χρήστες των υπηρεσιών. Η απόλυτη ποινικοποίηση της χρήσης σεξουαλικών υπηρεσιών στη χώρα μας, αποτελεί μια ενδιαφέρουσα εναλλακτική πρόταση η οποία υποστηρίζεται, ήδη, σθεναρά. Ωστόσο, προϋποθέτει την απόλυτη απαγόρευση της άσκησης της πορνείας ως επαγγέλματος. Προϋποθέτει, δηλαδή, την υιοθέτηση ενός τελειώς διαφορετικού μοντέλου.

Στον αντίποδα υποστηρίζεται, επίσης σθεναρά, η άποψη ότι η πλήρης απαγόρευση της αγοράς (ζήτησης) των υπηρεσιών από τις εκδιδομένες γυναίκες έρχεται σε ευθεία αντίθεση με το δικαίωμα στην ελεύθερη βούληση, όπως διαμορφώνεται σε κάθε σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία και στην συνταγματικά κατοχυρωμένη οικονομική ελευθερία. Η άποψη αυτή είναι περισσότερο συμβατή με το μοντέλο που υιοθετήθηκε και ακολουθείται στη χώρα μας.

Με δεδομένη την απόφαση της Πολιτείας να αναγνωρίσει την πορνεία ως νόμιμο επάγγελμα στη χώρα μας, θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμη η διεύρυνση της ποινικοποίησης της χρήσης των υπηρεσιών των εκδιδομένων προσώπων (δηλαδή της συμπεριφοράς του πελάτη) πέραν της επ' αμοιβή επιχείρησης ασελγούς πράξεως ή συνουσίας με θύμα σωματεμπορίας (άρθρο 351 παρ. 3 ΠΚ) κατά τρόπο, ώστε να καλύψει και την επ' αμοιβή ενέργεια ασελγών πράξεων ή συνουσίας με παρανόμως (και όχι νομίμως) εκδιδομένα πρόσωπα, όπως λ.χ. στο δρόμο, σε νυχτερινά κέντρα, σε ινστιτούτα μασάζ, σε οικίες ιδιωτών, ή σε ξενοδοχεία. Αυτές οι μορφές άσκησης της πορνείας είναι ούτως ή άλλως απαγορευμένες στη χώρας μας, αφού ο Ν. 2734/1999

επιτρέπει την άσκηση της πορνείας μόνο σε νομίμως εγκατεστημένο οίκο ανοχής. Έτσι, θα μπορούσε να καταπολεμηθεί και να περιορισθεί η οποιαδήποτε παράνομη μορφή πορνείας και να ενισχυθεί η ελεγχόμενη, ρυθμιζόμενη άσκηση του επαγγέλματος.

Σε κάθε περίπτωση, είναι δεδομένη η ανάγκη συνολικής αναμόρφωσης του θεσμικού πλαισίου, η περαιτέρω εξειδίκευση του πλαισίου άσκησης του συγκεκριμένου επαγγέλματος και η διερεύνηση της δυνατότητας επιβολής αυστηρών κυρώσεων στους πελάτες των παράνομα εκδιδόμενων προσώπων. Βεβαίως η εξάλειψη του φαινομένου της πορνείας παραμένει ένα πολυσύνθετο ζήτημα το οποίο δεν μπορεί να επιλυθεί μόνο με την ποινικοποίηση των πελατών αλλά θα πρέπει να αντιμετωπιστεί συνολικά, αρχής γενομένης από την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, τη σωστή επιμόρφωση των παιδιών από τη σχολική ηλικία και την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, όπως λ.χ. η ανεργία.

- **Αναγνώριση των δικαιωμάτων των εκδιδόμενων γυναικών**
Εφόσον η πολιτεία και το νομοθετικό μας σύστημα έχει υιοθετήσει ένα μοντέλο αναγνωρίζοντας την πορνεία ως επάγγελμα, θα πρέπει να προστατεύονται τα δικαιώματα των γυναικών που το ασκούν, όπως προβλέπεται και για άλλα επαγγέλματα.
- **Απόλυτη εφαρμογή / τήρηση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση του Trafficking και των δεσμεύσεων της χώρας**
Προτείνεται η εφαρμογή και τήρηση της νομοθεσίας για το trafficking και των δεσμεύσεων της χώρας μας. Η απόλυτη εφαρμογή της νομοθεσίας και όλων των επιμέρους δεσμεύσεων σε σχέση με την καταπολέμηση του trafficking, που η χώρα μας είναι υποχρεωμένη να έχει.
- **Χαρτογράφηση οίκων ανοχής και τακτικών ελέγχων**
Ο έλεγχος του φαινομένου της πορνείας συμπεριλαμβανομένης και της νόμιμης πορνείας είναι επιβεβλημένος πρώτα από όλα για να προστατευτεί το δικαίωμα των γυναικών που θέλουν και νομιμοποιούνται να ασκήσουν το επάγγελμα της εκδιδόμενης. Προτείνεται η τακτική χαρτογράφηση των οίκων ανοχής σε εθνικό επίπεδο. Το εν λόγω μέτρο και η υλοποίηση αυτού του μέτρου δεν απαιτεί δαπάνη, ενώ εξασφαλίζει ενδείξεις ροπών πορνείας.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2: ΠΡΟΛΗΨΗ/ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗ/ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ/ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ/ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
--

- **Ολιστικό μοντέλο υποστήριξης και προστασίας**
Η έμφυλη βία, η εξαναγκαστική πορνεία και το trafficking είναι φαινόμενα με διαφορετική υπόσταση, αλλά με στενή σύνδεση και αλληλεπίδραση, τα οποία παραβιάζουν την προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια των γυναικών. Καθώς παρατηρείται ότι υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες, που ανακύπτουν από την ελλιπή ενημέρωση, αρωγή και προστασία των γυναικών-θυμάτων, από την απουσία συντονισμού των σχετικών φορέων, τους περιορισμένους πόρους (υλικούς και οικονομικούς), μια **ολιστική προσέγγιση κρίνεται αναγκαία**, με λήψη άμεσων, αποτελεσματικών, αλλά και μακροπρόθεσμων μέτρων, ώστε να διασφαλίζεται η βασική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των διακινούμενων ατόμων με δυνατότητα πρόσβασης στις απαραίτητες παροχές και υπηρεσίες (κατάλληλη στέγαση,

ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ψυχολογική υποστήριξη, νομική αρωγή και πληροφόρηση, υλική βοήθεια, εργασία, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και κοινωνική ένταξη).

- **Ενίσχυση της υπηρεσίας πρώτης υποδοχής και των οργανώσεων με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και με επιμόρφωση των στελεχών τους στο αντικείμενο του trafficking**

Ενίσχυση όλων των υπηρεσιών που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή. Κρίνεται ζωτικής σημασίας η στελεχιακή ενίσχυση, των υπηρεσιών πρώτης υποδοχής, αλλά και των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο πεδίο. Επίσης, σημαντική είναι και η επιμόρφωση του ήδη υπάρχοντος προσωπικού σε θέματα εμπορίας ανθρώπων, αλλά και σωματεμπορίας. Η επιμόρφωση θα πρέπει να έχει ως στόχο όλες τις ειδικότητες του προσωπικού, λαμβάνοντας υπόψη ότι η αναγνώριση θυμάτων βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εμπειρική παρακολούθηση συγκεκριμένων στοιχείων που δε γίνονται αντιληπτά εκ πρώτης όψης, αλλά μέσω της καθημερινής παρακολούθησης και παρατήρησης συγκεκριμένων συμπεριφορών. Η ανάπτυξη διαδικασιών αναγνώρισης θυμάτων στα κέντρα θα έχει σημαντικό μειωτικό αντίκτυπο στη δημιουργία και τον πολλαπλασιασμό των θυμάτων. Αυτό παρουσιάζει πολλαπλασιαστικά οφέλη και σε ευρωπαϊκό επίπεδο μιας και όχι μόνο θα ελέγχονται και θα μειώνονται οι εισροές με τελικό εργασιακό προορισμό την Ελλάδα, αλλά θα αλλάξει και τον ευρωπαϊκό χάρτη διακίνησης των ατόμων, που χρησιμοποιεί την Ελλάδα σαν κομβικό σημείο για προορισμούς στη υπόλοιπη Ευρώπη.

- **Κοινά σταθμισμένα εργαλεία σε σημεία υποδοχής**

Προτείνεται η χρήση κοινών σταθμισμένων εργαλείων σε όλα τα σημεία υποδοχής. Είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός κοινού εργαλείου/ πρωτοποποιημένου και σταθμισμένου για όλους τους φορείς θεσμικούς ή μη που πραγματεύονται το αντικείμενο. Το εν λόγω εργαλείο θα αποτελείται από τους εξής άξονες: αναγνώριση/ εντοπισμός, καταγραφή, παρέμβαση, παραπομπή. Γενικά, στον άξονα της αναγνώρισης ένα πρωτόκολλο ερωτήσεων, θα μπορεί να δίνει μία πρώτη εικόνα για την αυτοδιάθεση του ατόμου τη δεδομένη στιγμή. Στον άξονα της καταγραφής, θα συγκεντρώνονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να μπορεί να σχεδιαστεί επαρκώς η επιτόπια παρέμβαση. Τέλος, στον άξονα της παραπομπής θα προσφέρεται μία λίστα συνεργαζόμενων με το θέμα της σωματεμπορίας – εμπορίας ανθρώπων φορέων (η οποία θα ανανεώνεται σε τακτική βάση).

- **Ταυτοποίηση/ εντοπισμός/ χρήση πρωτοκόλλων**

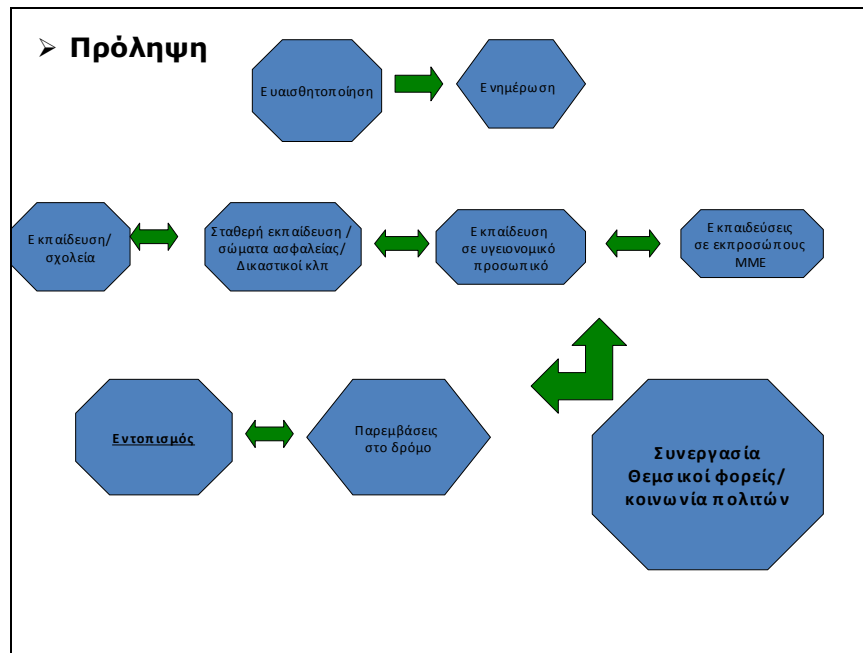
Η χρήση πρωτοκόλλων από τις αρμόδιες αρχές και τις υπηρεσίες για την ανίχνευση περιστατικών trafficking κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να υπάρξει όσο το δυνατόν αναλυτικότερη περιγραφή του φαινομένου και της κατάστασης των γυναικών-θυμάτων και μείωση του σκοτεινού αριθμού κακοποίησης και εκμετάλλευσής τους. Σημαντικό δε, θεωρείται, η αξιολόγηση των όποιων επιμέρους πρωτοκόλλων, προκειμένου να διορθώνονται λάθη και ελλείψεις προς όφελος της όλης διαδικασίας καταπολέμησης του φαινομένου.

- **Ομάδες παρέμβασης στο δρόμο/ Street work**

Προτείνονται σταθερές παρεμβάσεις στο δρόμο / street work με Κινητές Μονάδες και μη, αποτελούμενες από διεπιστημονική ομάδα, με εκπαιδευμένα στελέχη και εθελοντές.

- **Πρόληψη**

Η εκπαίδευση, η ευαισθητοποίηση και οι διαδικασίες εντοπισμού αποτελούν κύριους άξονες των δράσεων πρόληψης. Παρακάτω, παρατίθεται προτεινόμενο διάγραμμα ροής.



Ενδεικτικό διάγραμμα 1

- **Προστασία και αρωγή θυμάτων**

Είναι επιτακτική ανάγκη η διασφάλιση όλων των παρακάτω: βιωσιμότητα των υποστηρικτικών δομών, η κάλυψη των πρακτικών αναγκών (π.χ. ρουχισμός, τροφή, κ.ά.), η παροχή προστασίας και ασφάλειας, η παροχή στέγασης και εγκατάστασης σε ξενώνα, η διασφάλιση και δυνατότητα αξιοποίησης του χρόνου περίσκεψης, η παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, βοήθεια κατά τη διάρκεια των νομικών διαδικασιών, η πρώτη οικονομική βοήθεια, η ψυχολογική βοήθεια, η κοινωνική στήριξη, η νομική συμβουλευτική, η πληροφόρηση και εκπροσώπηση, οι πληροφορίες και προληπτική ιατρική και νοσηλευτική, οι κατάλληλες υπηρεσίες διαμεσολάβησης, οι επικείμενες διαδικασίες ένταξης (σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης και (εξ)εύρεση εργασίας κλπ), προκειμένου να παρέχεται η απόλυτη προστασία στο θύμα, ουσιαστικά μία ανθρωποκεντρική προσέγγιση, όπως άλλωστε δεσμευόμαστε από τις Ευρωπαϊκές οδηγίες. Παράλληλα και επιπρόσθετα ένα «δυνατό» θύμα, μπορεί να αποτελέσει και ένα «δυνατό» μάρτυρα καταγγελίας. Ενίσχυση της προστασίας του θύματος έτσι ώστε να διασφαλιστεί η «πλήρης μαρτυρία» του καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. Όλα αυτά βέβαια προϋποθέτουν έναν πολυ-επίπεδο συντονισμό των υπηρεσιών, αλλά και μία σταθερή αξιολόγηση και εποπτεία των παρεμβάσεων.

- **Ενίσχυση των δομών της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων**

Η δημιουργία του ολοκληρωμένου Δικτύου εξήντα μίας (61) δομών από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων⁸, πανελλαδικής κάλυψης για την πρόληψη και

⁸ Δεκατέσσερα (14) συμβουλευτικά κέντρα της ΓΓΦ που λειτουργούν στις έδρες των Περιφερειών της χώρας και στον Πειραιά, Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900, είκοσι πέντε (25) Κέντρα Συμβουλευτικής Υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας, δέκα εννέα (19)

αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, κάλυψε ένα κενό, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη υπηρεσιών υποδοχής, ψυχο-κοινωνικής και νομικής στήριξης, ενώ δεν έχουν ακόμα αναπτυχθεί επαρκώς οι υπηρεσίες για δημιουργία προϋποθέσεων μη θυματοποίησης και κοινωνικο-οικονομικής ένταξης.

- **Δυνατότητα άμεσης παρέμβασης**

Κρίνεται αναγκαίο να υπάρχει μία διαδικασία *άμεσης διαχείρισης της κρίσης και κάλυψης πρακτικών αναγκών των θυμάτων*: α) κάλυψη πρακτικών αναγκών (π.χ. ρουχισμός, τροφή, κ.ά.), β) παροχή προστασίας και ασφάλειας, γ) παροχή στέγασης και εγκατάσταση σε ξενώνα, δ) παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ε) βοήθεια κατά τη διάρκεια των νομικών διαδικασιών, στ) οικονομική βοήθεια και ζ) πολυ-επίπεδο συντονισμό των υπηρεσιών.

- **Προτεραιοποίηση εκδιδόμενων χρηστών ουσιών σε προγράμματα απεξάρτησης**

Προτείνεται η αναγνώριση του ιδιαίτερου χαρακτηριστικού (με την έννοια της ανάγκης ιδιαίτερης αντιμετώπισης) της χρήτριας εκδιδόμενης και κατ' επέκταση η προτεραιοποίηση αυτής σε προγράμματα απεξάρτησης. Υπάρχουν αρκετές χρήστριες ναρκωτικών ουσιών, οι οποίες για αρκετούς λόγους εκδίδονται, είτε παράνομα είτε νόμιμα. Πολλές φορές αναμένουν αρκετό χρονικό διάστημα, προκειμένου να ενταχθούν σε πρόγραμμα απεξάρτησης με υποκατάστατα. Προτείνεται, οι εκδιδόμενες χρήστριες να εντάσσονται σε προγράμματα απεξάρτησης κατ' εξαίρεση και με προτεραιότητα με σκοπό να αλλάξει η ζωή τους στο θέμα της χρήσης. Τίθεται βέβαια ένα ζήτημα με ποιον τρόπο θα τεκμηριώνεται ότι ασκούν το επάγγελμα της εκδιδόμενης Παράλληλα βέβαια, υπάρχουν και οι περιπτώσεις που εκδίδονται και μετά κάνουν χρήση ουσιών. Η πραγματικότητα δείχνει ότι υπάρχει σύνδεση και κατά συνέπεια, η πρόταση μίας προτεραιοποίησης κρίνεται αναγκαία.

- **Οικονομική ενίσχυση παρεμβάσεων**

Προτείνεται η ενίσχυση όλων των παρεμβάσεων και προγραμμάτων και η ανεξαρτητοποίησή τους από τη χρηματοδότηση, προκειμένου να υπάρχει ένα σταθερό πλάνο εργασιών και παρεμβάσεων καταπολέμησης και αντιμετώπισης του φαινομένου.

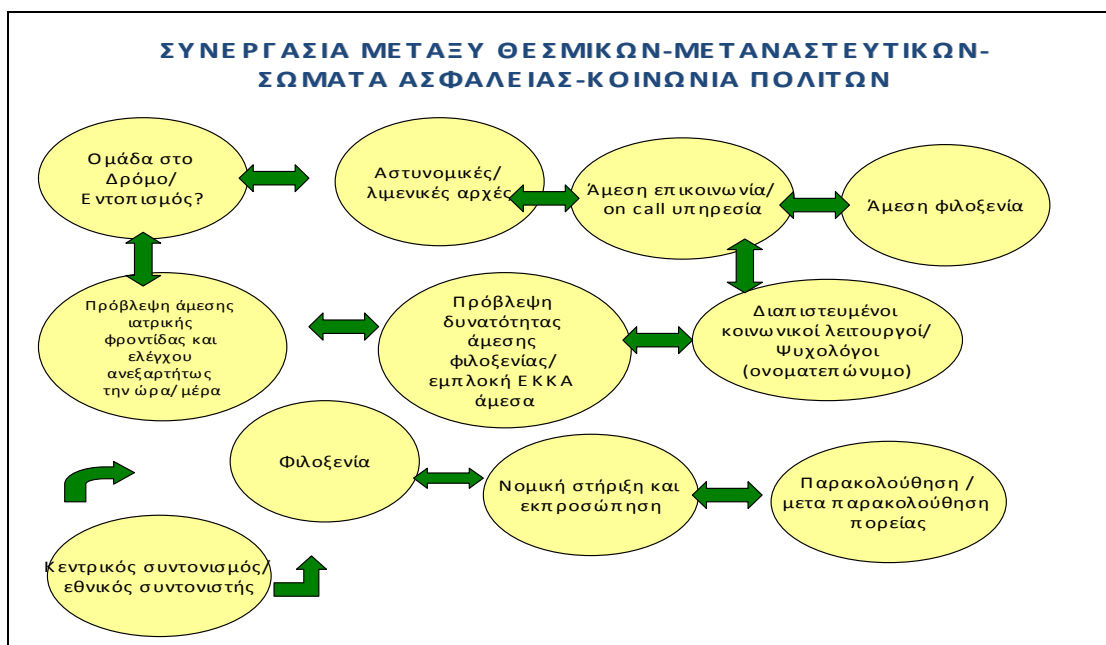
ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 3: ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ TRAFFICKING

- **Συνεργασία μεταξύ θεσμικών – μεταναστευτικών – σωμάτων ασφαλείας – Κοινωνία των Πολιτών με θεσμοθετημένη διαδικασία και κεντρικό συντονισμό**

Η συνεχής συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές και τις υποστηρικτικές δομές (κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων και όλων των εμπλεκόμενων μερών/ key stakeholders) είναι ιδιαίτερα σημαντική για να μπορεί να πραγματοποιείται μια επικαιροποιημένη χαρτογράφηση των δομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών, ανίχνευση της αποτελεσματικότητας τους με αναδρομική μελέτη (ή προδρομική έρευνα) και με έμφαση στη συμβουλευτική διαδικασία, το πλαίσιο προστασίας και τις προσφερόμενες υπηρεσίες.

Κρίνεται αναγκαίος ο κεντρικός εποπτικός ρόλος σε κεντρικό επίπεδο (Γραφείο Εθνικού Εισηγητή και επιχειρησιακά ΕΚΚΑ). Σημαντικότερο όλων αποτελεί να υπάρξει μία ξεκάθαρη εικόνα του τι κάνει ποιος και για πόσο με την ανάγκη τήρησης ενός **ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ** με το σύνολο των εμπλεκόμενων μερών (key stakeholders). Η προσπάθεια έχει ήδη ξεκινήσει από την PRAKSIS σε συνεργασία με άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις και υπό το συντονισμό του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων.

Παρακάτω αποτυπώνεται ένα ενδεικτικό διάγραμμα ροής, στο οποίο μπορούν να αποτυπωθούν όλα τα μέλη του «παζλ», προκειμένου να δοθεί η πλήρης και πραγματική εικόνα των δυνατοτήτων επί του θέματος.



Ενδεικτικό διάγραμμα ροής 2

- **Λειτουργία Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς**

Κρίνεται απαραίτητη η ενεργοποίηση του Ε.Μ.Α και η καθολική αποδοχή του από τους φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο. Η δημιουργία του Πρωτοκόλλου θα πρέπει να απορρέει από την εμπειρία των προαναφερθέντων φορέων και να είναι αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών. Το είδος της πληροφορίας που μπορεί να έχει ο κάθε φορέας ποικίλει ανάλογα με το είδος του, τη δράση του και το χρονικό διάστημα που δραστηριοποιείται στο συγκεκριμένο πεδίο, οπότε μη θεσμικοί φορείς μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που οι θεσμικοί δεν έχουν και το αντίστροφο- πάντα με την τήρηση όλων των αρχών προστασίας προσωπικών και ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων και πάντα με περιορισμό πρόσβασης που θα καταγράφεται στο Πρωτόκολλο Συνεργασίας των φορέων. Τα στάδια αναφοράς του εν λόγω μηχανισμού είναι: η ανίχνευση και η ταυτοποίηση των θυμάτων, η προστασία τους και η αρωγή τους, η κοινωνική ένταξή τους, αλλά και η ένταξη τα τους σε πρόγραμμα προστασίας μαρτύρων και τέλος η αποζημίωσή τους και ενδεχόμενος ο

επαναπατρισμός. Βασικοί στόχοι είναι η προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων και η καταπολέμηση της εμπορίας και της διακίνησης ανθρώπων.

Προβλέπεται ένα τέτοιο **ενιαίο σύστημα καταγραφής** που θα εξασφαλίζει κοινό τρόπο καταχώρισης των στοιχείων και δυνατότητα αξιοποίησής τους. Προτείνεται η δημιουργία και προώθηση του εργαλείου καταγραφής, κοινού σε όλες τις υπηρεσίες που ασχολούνται με το θέμα με στόχο τη διευκόλυνση της καταγραφής και την ύπαρξη στατιστικών στοιχείων επίσης. Η δημιουργία ενός πληροφοριακού δικτύου που να αποκαθιστά ένα κοινό πλαίσιο επικοινωνίας μεταξύ των κόμβων και των επιπέδων παρέμβασης είναι σημαντική για να παρακολουθεί τις βαθμίδες οργάνωσης και τη διαδρομή των βημάτων παρέμβασης, ώστε να υπάρχει κοινή παρακολούθηση των περιστατικών και άμεση δυνατότητα συνεργασίας. Η λειτουργία του συστήματος προϋποθέτει την εκπαίδευση των επαγγελματιών οι οποίοι/-ες, θα καταχωρίζουν τα στοιχεία και θα παρακολουθούν με συνέχεια και συνέπεια το έργο.

- **Τήρηση στατιστικών στοιχείων**

Η καταγραφή και εποπτεία σε κεντρικό επίπεδο (ΕΚΚΑ & Γραφείο Εθνικού Εισηγητή), η ενιαία καταγραφή, η παράλληλη δέσμευση για την αποστολή στατιστικών στοιχείων, η χρήση συγκεκριμένης διαδικασίας αναφοράς και παραπομπής (καλή πρακτική στέγαση), η αποσαφήνιση των παροχών από τους φορείς θα έρθουν να διορθώσουν το κενό ενημέρωσης, πάντα πατώντας σε θεσμοθετημένες διαδικασίες.

- **Διακρατική συνεργασία**

Προτείνεται η εμβάθυνση του θεσμού της αναγνώρισης ποινικών αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η αποτελεσματικότερη δικαστική συνδρομή και οι προώθηση διμερών συμφωνιών. Συνεργασία σε όλα τα επίπεδα μεταξύ των χωρών προέλευσης, τράνζιτ και προορισμού.

- **Επικαιροποίηση του επιχειρησιακού σχεδίου ΙΛΑΙΕΡΑ**

Προτείνεται η αναπροσαρμογή της πολιτικής για το trafficking και η ενίσχυση των τμημάτων αντί-trafficking και η επαναλειτουργία των περιφερειακών ομάδων της αστυνομίας, η αξιολόγηση και επικαιροποίηση του σχεδίου ΙΛΑΙΕΡΑ.

- **Αξιολόγηση παρεμβάσεων**

Προτείνεται η αποτίμηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, η οποία θα διευκολύνει τη βελτίωση των υπάρχουσών παρεμβάσεων στο συγκεκριμένο πληθυσμό και θα επιτρέψει το σχεδιασμό νέων δραστηριοτήτων και προγραμμάτων. Η αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται από εξωτερικούς/-ές αξιολογητές/-τριες και να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις και οι ανάγκες των ωφελουμένων και των εργαζόμενων σε αυτές. Προτείνεται, επίσης, να προβλέπεται διαδικασία για την μετα-παρακολούθηση/μετα-αξιολόγηση (follow-up) των περιστατικών σε τακτά χρονικά διαστήματα για να διασφαλίζεται, εκτός των άλλων, η ανατροφοδότηση για την ποιότητα των υπηρεσιών από τις γυναίκες και η προσαρμογή τους στις ποικίλες και διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες τους.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 4: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

- **Εκπαίδευση και σταθερή επιμόρφωση των λειτουργών υγείας, όλων των σωμάτων ασφαλείας, δικαστών, λιμενικού, αστυνομικών αλλά και των εκπροσώπων ΜΜΕ, δημοσιογράφων κλπ.**

Προτείνεται η υλοποίηση προγραμμάτων σε συστηματική βάση με επαναλαμβανόμενες εκπαιδεύσεις και προγράμματα επιμόρφωσης σε σώματα ασφαλείας, αστυνομία, λιμενικό κλπ.

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (2011, Άρθρα 13-15), αναφέρει μεταξύ άλλων για την *ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση*, τα εξής:

1. Θα πρέπει να διεξάγονται σε τακτική βάση και σε όλα τα επίπεδα εκστρατείες ή προγράμματα ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, να υπάρχει συνεργασία με εθνικά ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φορείς ισότητας, την κοινωνία των πολιτών και ΜΚΟ, ειδικότερα τις γυναικείες οργανώσεις. Επίσης, θα πρέπει να ενισχύεται το αίσθημα ευαισθητοποίησης και κατανόησης του κοινού για τις διαφορετικές εκδηλώσεις όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών και των συνεπειών τους στα παιδιά.
2. Θα πρέπει να διασφαλίζεται ευρεία διάδοση πληροφοριών για τα μέτρα που είναι διαθέσιμα για την πρόληψη των πράξεων βίας κατά των γυναικών.
3. Θα πρέπει να λαμβάνονται αναγκαία μέτρα, προκειμένου να συμπεριληφθεί διδακτικό υλικό σε θέματα ισότητας των φύλων, τους μη στερεοτυπικούς έμφυλους ρόλους, κ.λπ. σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.
4. Θα πρέπει να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα, προκειμένου όσα αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο να περιλαμβάνονται και σε ανεπίσημους εκπαιδευτικούς χώρους, καθώς και σε χώρους άθλησης, πολιτιστικούς χώρους και στα ΜΜΕ.
5. Θα πρέπει να ενισχύεται η κατάλληλη εκπαίδευση των επαγγελματιών των κλάδων που ασχολούνται με τα θύματα ή τους δράστες όλων των πράξεων βίας κατά των γυναικών για την πρόληψη και τον εντοπισμό της βίας, την ισότητα των φύλων, τις ανάγκες και τα δικαιώματα των θυμάτων καθώς και τον τρόπο πρόληψης της δευτερογενούς θυματοποίησης.
6. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται η εκπαίδευση και να συμπεριλαμβάνει τη συνεργασία, τον συντονισμό και τη διασύνδεση των αρμόδιων φορέων και να παρέχεται η δυνατότητα ολοκληρωμένης αντιμετώπισης και παραπομπής στους αρμόδιους φορείς.

Είναι κατανοητό ότι το θέμα της εκπαίδευσης των ειδικών που ασχολούνται στους φορείς που αντιμετωπίζουν και διαχειρίζονται καθημερινά αυτό το ζήτημα είναι μείζον. Από τις διωκτικές αρχές (λιμενικό σώμα, αστυνομία, δικαστικό σώμα), στους/στις εθελοντές/τριες των ΜΚΟ, αλλά και άλλους ειδικούς επιστήμονες που σχεδιάζουν προγράμματα δράσης, η εκπαίδευση είναι ελάχιστος όρος εγγύησης για αποτελεσματικότερες δράσεις (Αμπατζή, 2008, 90).

Η εκπαίδευση αυτή θα εστιάζει μεταξύ άλλων στη συνεργασία των φορέων μεταξύ τους και κατ' επέκταση στην ορθή χρήση του κοινού εργαλείου. Η εν λόγω εκπαίδευση θα πρέπει να σχεδιαστεί βάσει ευρωπαϊκού / διεθνούς πρωτοκόλλου, προκειμένου να

πιστοποιείται η λήψη της από τους εκπαιδευμένους επαγγελματίες, αλλά και να λειτουργεί σαν σημείο αναφοράς για οποιονδήποτε οργανισμό ή επαγγελματία έχει σαν αντικείμενο την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ή/και τη σωματεμπορία. Η χρήση ευρωπαϊκού / διεθνούς πρωτοκόλλου θα έχει πολλαπλά οφέλη, αφού έτσι θα διευκολύνεται η συνεργασία μεταξύ επαγγελματιών από διαφορετικές χώρες.

- **Ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου σε όλα τα προγράμματα εκπαίδευσης**

Επιπλέον, η οπτική του φύλου μέσα από ένα σύγχρονο και ρεαλιστικό λόγο, η αλλαγή των διακριτικών συμπεριφορών, προτύπων και πρακτικών που διαιωνίζουν τη βία κατά των γυναικών και κοριτσιών θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα σπουδών όσων τμημάτων εκπαιδεύουν επιστήμονες, οι οποίοι/-ες ασχολούνται με το θέμα της κακοποίησης των γυναικών, αλλά και σε σχολικά/εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά και ενήλικες.

Σε γενικές γραμμές, είναι αξιοσημείωτο ότι οι δράσεις ευαισθητοποίησης, πληροφόρησης και εκπαίδευσης χρειάζεται να είναι συνεχείς διαδικασίες και να μην αναλώνονται σε ευκαιριακές δράσεις περιορισμένου βεληνεκού, έτσι ώστε να στοχεύουν στην ενεργοποίηση των εκδιδόμενων γυναικών να αναζητούν υπηρεσίες παροχής αρωγής και προστασίας, καθώς και στην ενεργοποίηση της κοινωνίας ευρύτερα (Παπαγιαννοπούλου & Μαρκούσης, 2007).

Υπάρχουν πολλά άτομα που εργάζονται στην υγεία (όπως νοσοκόμοι, Κοινωνικοί Λειτουργοί, γιατροί κλπ.), σε σώματα ασφαλείας (αστυνομικοί κλπ.) και στη δικαιοσύνη (δικαστές, εισαγγελείς), οι οποίοι έχουν ελλιπή γνώση σχετικά με το τι είναι το trafficking, πώς αναγνωρίζεις ένα θύμα trafficking, πώς να το χειριστούν και πού να απευθυνθούν. Καλό θα ήταν να γίνεται εκπαίδευση σε τακτά χρονικά διαστήματα, όπως για παράδειγμα μία (1) φορά στους δύο (2) μήνες για να μπορούν να μαθαίνουν και να θυμούνται αυτά που έχουν μάθει. Ένας καλός τρόπος θα ήταν εκτός από το θεωρητικό κομμάτι να πραγματοποιούνται και διαδραμάτιση ρόλων (role-playing) για να γίνεται πιο κατανοητό. Η εκπαίδευση θα μπορούσε να πραγματοποιείται από άτομα της Ελληνικής Αστυνομίας και συγκεκριμένα από το τμήμα καταπολέμησης εμπορίας ανθρώπων. Επίσης θα μπορούσαν να κάνουν την ενημέρωση το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αλλά και ΜΚΟ, οι οποίες ασχολούνται με το trafficking και θα μπορούσαν να διαπιστευτούν και από τα αρμόδια Υπουργεία. Το ίδιο θα μπορούσε να γίνεται και στους εκπροσώπους ΜΜΕ αλλά και στους δημοσιογράφους για να γνωρίζουν πως θα μπορούσαν να στηρίξουν τα ρεπορτάζ τους όταν θα υπάρχει ένα τέτοιο θέμα στην επικαιρότητα και να μη δηλώνουν άγνοια. Η συγκεκριμένη εκπαίδευση θα μπορούσε να γίνει από άτομα της Ελληνικής Αστυνομίας και συγκεκριμένα από το τμήμα καταπολέμησης εμπορίας ανθρώπων.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 5: ΕΡΕΥΝΑ, ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Το θέμα της αναγνώρισης της πορνείας και της διεθνικής σωματεμπορίας συνδέεται με την ανάγκη καταγραφής και συνεχούς ερευνητικής παρακολούθησής τους, προκειμένου να συμβάλλει: α) στην αποτύπωση της φαινομενολογίας και της πραγματικής έκτασης των

φαινομένων και β) στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (2011, Άρθρο 11) αναφέρει ότι είναι αναγκαία η συλλογή αναλυτικών σχετικών στατιστικών στοιχείων κατά τακτά χρονικά διαστήματα, καθώς και η υποστήριξη της έρευνας με στόχο τη μελέτη των βασικών αιτιών και επενεργειών όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, τη συχνότητα εμφάνισης και των δεικτών καταδίκης, καθώς και της αποτελεσματικότητας των μέτρων που έχουν ληφθεί. Οι αριθμοί και τα ποσοστά ιδίως για τη διεθνική σωματεμπορία δεν ανταποκρίνονται στις πραγματικές διαστάσεις του φαινομένου, αφενός μεν γιατί η προσπάθεια καταγραφής από τις αρμόδιες υπηρεσίες (κρατικοί οργανισμοί, κοινωνικές υπηρεσίες, μη κυβερνητικές οργανώσεις) είναι πολύ περιορισμένη και δεν υφίσταται ένα γενικό και ενιαίο πλαίσιο αποτύπωσης και αφετέρου διότι πρόκειται για πράξεις που αφορούν σε οργανωμένες εγκληματικές δράσεις και σε έναν «κρυφό» πληθυσμό γυναικών-θυμάτων που φοβάται να ομολογήσει και να καταγγείλει.

Η ανάγκη για διενέργεια συστηματικών πρωτογενών ερευνών είναι σαφής, καθώς η γνώση σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των δικτύων πορνείας και σωματεμπορίας στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα αποσπασματική και ελλιπής, γεγονός που δυσχεραίνει κάθε περαιτέρω μελέτη καθώς και την ανάπτυξη επιστημονικού διαλόγου. Επιπρόσθετα, η συμμετοχή σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα είναι σκόπιμη, όπως επίσης η συνεργασία ερευνητικών κέντρων, πανεπιστημιακών προγραμμάτων (Λάζαρη & Λαλιώτου, 2001) και δομών υποστήριξης γυναικών-θυμάτων. Η μέχρι τώρα έρευνα μπορεί να εμπλουτισθεί με τη μελέτη μιας σειράς ειδικών θεματικών εστιάσεων που παραμένουν αδιερεύνητες: το ζήτημα της ανδρικής και παιδικής πορνείας, οι κοινωνικές αναπαραστάσεις και αντιλήψεις α) του ευρύτερου πληθυσμού, β) του επιστημονικού προσωπικού που στελεχώνει υποστηρικτικές δομές, γ) των επαγγελματιών υγείας, και δ) των αστυνομικών και των δικαστικών, οι νέες μορφές παροχής σεξουαλικών υπηρεσιών στον κυβερνοχώρο, οι επιπτώσεις της πορνείας και του τομέα κατανάλωσης των σεξουαλικών υπηρεσιών στους πελάτες, στις τοπικές κοινωνίες, και γενικότερα στην κοινωνία. Τέλος, κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία δεικτών (ποσοτικοί και ποιοτικοί) για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και μέτρων κατά της βίας κατά των γυναικών, και ιδιαίτερα της διεθνικής σωματεμπορίας.

Οι δυνατότητες μελέτης θα πρέπει να εστιάζουν και σε επίπεδο προσέγγισης ως μία προσπάθεια δημιουργίας πλαισίου αντεγκληματικής πολιτικής στον τομέα.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 6: ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Προτείνεται η ανάγκη για μία ολοκληρωμένη καμπάνια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε όλα τα επίπεδα. Η ανάπτυξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης του κοινού, στοχευόμενων ομάδων του πληθυσμού, όπως επίσης και των εμπλεκόμενων επαγγελματιών, με στόχο την ενημέρωσή τους για τα φαινόμενα πορνείας και trafficking, κρίνεται αναγκαία, καθώς και η *ευαισθητοποίηση «ενδιάμεσων» προσώπων*, με τα οποία έρχονται σε επαφή οι εκδιδόμενες γυναίκες (π.χ. αστυνομικοί, δικαστικοί, γιατροί, κ.τ.λ.), έτσι ώστε να στηρίζουν πολύμορφα και πολυεπίπεδα τις γυναίκες αυτές να καταγγέλλουν την κακοποίηση και να διεκδικούν τα δικαιώματά τους. Τα ΜΜΕ, αλλά και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μέσω κοινωνικών και εκπαιδευτικών μηνυμάτων, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου πληθυσμού στα θέματα βίας κατά των γυναικών και για τη μείωση των κοινωνικών στερεοτύπων για τη θέση των γυναικών, αλλά και των μεταναστριών στην ελληνική κοινωνία.

Η ανάγκη για μία ενιαία εκστρατεία/ καμπάνια ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, κεντρικής και υποστηριζόμενης από όλους τους φορείς, σε συνεργασία με εθνικά ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φορείς ισότητας, την κοινωνία των πολιτών και ΜΚΟ, ειδικότερα τις γυναικείες οργανώσεις και το σύνολο των εμπλεκόμενων μερών. Βάσει των αποτελεσμάτων της ερευνητικής μελέτης προκύπτει ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη ενημέρωσης των πολιτών για την εμπορία ανθρώπων και τη σωματεμπορία. Η άγνοια που επικρατεί έχει δράσει πολλαπλασιαστικά για το φαινόμενο. Κρίνεται λοιπόν αναγκαία η διοργάνωση μιας καθολικής καμπάνιας ευαισθητοποίησης – ενημέρωσης η οποία στόχο – αποδέκτη θα έχει τον γενικό πληθυσμό, τους πελάτες των υπηρεσιών σεξ και τις εκδιδόμενες γυναίκες οι οποίες νιώθουν εγκλωβισμένες στο επάγγελμα. Η χρήση όλων των μέσων ενημέρωσης και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ΜΜΕ κλπ, κρίνεται απαραίτητη.

Παράλληλα, με τις παραπάνω δράσεις κρίνεται αναγκαία η υλοποίηση ενημερωτικών προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης σε μαθητές Γυμνασίου – Λυκείου. Οι έφηβοι θέλοντας να μάθουν τον “έρωτα”, κυρίως τα αγόρια μαζικά πηγαίνουν σε οίκους ανοχής. Καλό είναι να μπορούν να γνωρίζουν πως μπορούν να διακρίνουν αν η κοπέλα είναι θύμα σωματεμπορίας. Η ενημέρωση στα σχολεία θα πρέπει να γίνεται από προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και συγκεκριμένα από το τμήμα καταπολέμησης εμπορίας ανθρώπων.